БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

№ 72 (4964)
Суббото
АПРЕЛИИН
6
1946 он
Сэн 20 мүнгэн

Хаhа саг соонь ба hайнаар тарихын, үндэр ургаса туйлан абахын түлөө бүхы хүсэл оролдолгоёо зорюулая. Талха таряанай ехэ болохо тудам манай советскэ орон улам хүсэтэй болохол, манай арадай ажабайдал улам hайжархал!

Жэлдээ 127 миллион тонно таряанай түлөө!

Шэнэ Сталинска табанжэл болбол социалистическэ хүдөө ажахын урда угаа перспективэнүүдые нээбэ. Манай газартаряалан хадаа 1950 ондо туйлахаар тиимэ сэсэглэн hалбарилтые урид түүхэдэ үшөө хэзээшье туйлаагүй юм.

Дунда зэргээр гектарhаа 12 центнер ургаса абажа табанжэлэй эсэстэ орондоо жэл соо 127 миллион тонно таряа үгэхэ гэhэн иимэ зорилго колхозууд, совхозууд болон машинно-тракторна станцинуудай урда табигдана. Энэ зорилгын айхабтар ехэ байhаниие мэдэрэн ойлгохын түлөө үлэмжэ үржэлтэй 1913 ондо хаанта Россида бүхыдөө 80 миллион тонно таряанай суглуулагдаhаниие hанан үзэхэдэ болоно, тиихэдэ гектарай дунда зэргын ургаса 7 центнерhээ заабол үлүү байhан юм.

Сталинска табанжэлэй түсэбые хэрэг дээрэ амжалтатайгаар бэелүүлгэ болбол болохо таряа үйлэдбэрилхэ талаар ган[illegible] сэргэй урда тээхи хэмжээе hэргээн бодхоохо бэшэ, харин 1940 оной[illegible] сасуулбал тэрээниие 7 процентээр үүбшэлхэ арга олгохо байна.

Таряа үйлэдбэрилгые ехэ болгохо гэшэ түрүүшын ээлжээнэй, үлэмжэ ехэ зорилгонуудай нэгэн болоно. Нүхэр Сталин болбол таряанай проблемые гэшэ хүдөө ажахын системэдэ гол [illegible] ба тэрээнэй бусад бүхы проблемэнүүдые шиидхэлгэдэ түлхюур болоно гэжэ нэгэтэ бэшэ заахан байха юм.

Манай парти таряанай проблемые амжалтатайгаар шиидхээ. Тэрээниие үнэн[illegible], революционно замаар шиидхэhэн байна. Нүхэр Сталинай заhанай ёhоор, энэ зам болбол „жэжэ гээгдэнги бутархай таряашанай ажахынуудhаа [illegible], томо, машинануудаар хангагдаhан, наукын баялигууд ар зэбсэглэгдэhэн ба ехэхэн тоогой товарна таряа үйлэдбэрилжэ шадаха олониитын ажахыда“ шэлжэн орохо ябадал байhаа.

Колхозно байгуулалтын илаhанай түрэ, дайнай урда тээхи жэлнүүдтэ ССР-тор таряанай дунда зэргын суглуулга жэл соо 7 миллиард пуудай болоhон байха юм. 1937 ондо советскэ орон болбол арад зоной нэгэ хүн бүхэндэ таряа үйлэдбэрилхэ талаар үлэмжэ хүгжэнги капиталистическэ оронуудые хүсэжэ ехэхэнээр урид[illegible] байна. Гэбэшье, дайнай жэлнүүдтэ ургасын хэмжээ ба таряа үйлэдбэрилгэ бага болоhон байха юм. Хүдөө ажахы болбол манай ороной бүхы арадай ажахы шэнги ехэхэн гээлтэ олоhон байна. Таряа таридаг хэдэн ехэ районуудые дайсан эзэмдэhэн ба hандарган тоноhон байха юм. Теэд тиихэдэ, дайнай илалта түгэ дэрөөр дүүрэhэн хадаа, социалистическэ газартаряаланай урда саашадаа ургахын заха хизааргүй арга боломжонууд бии боло. Шэнэ табанжэл соо хүдөө ажахын урда табигдаhан зорилгонуудые колхозно таряашадай нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ байhандань hэжэг hанагданагүй. Эн энэй үндэhэ нүхэсэлынь колхозно байгуулалтын хүсэн ба бата бэхи [illegible] ябадал болоно. Энээнэй үндэhэ [illegible]сэлынь хүдөө ажахын хүгжэлтэ[illegible] парти ба правительствын эсэшэ сасашагүй анхарал оролдолго болоно.

Колхозно байгуулалта болбол үргэн олон зоной творческо үүсхэлые эмхидхэhэн, талантнуудай барагдашагүйгөөр гараха ябадалые таряашанай [illegible] бии болгоhон байна. Колхозно правлениин хэдэн зуу мянган ба миллион түрүү хүнүүд болбол хүдөө ажахын үйлэдбэриин бүхы hалбаринуудые саашадань хүгжөөхын түлөө, колхознигуудай шанга шадалтай ба культурна ажабайдалай үндэhэ hуури болохо өөрынгөө олониитын ажахые хэлбэрилтэгүйгөөр үргэдхэхын түлөө колхозуудта заха хизааргүй арга-боломжонуудай бии байhаниие харуулаа. Дайнай жэлнүүдтэшье, мүн мүнөө, дайнай hүүлэй үедэшье, колхозно таряашад өөрынгөө урда советскэ гүрэнэйнгөө табиhан зорилгонуудые айхабтар ехэ зоригтойгоор шиидхэжэ байна.

Колхозно байгуулалта болбол советскэ гүрэнэй бүхы талын дэмжэлгэ абана. Индустриализациин сталинска политика манай газартаряалангые эгээн түрүү ба мүнөө үеын техникээр зэбсэглүүлхэ арга олгоо. Хоёрдохи табан жэлэй эсэстэ манай ороной полинууд дээрэ хахад миллион үлүүтэй тракторнууд, 128 мянга гаран комбайнууд хүдэлмэрилhэн байха юм. Орон дотор байгуулагдаhан 7 мянга гаран МТС-үүд деревнидэ угаа ехэ эмхидхэхы хүсэн боложо, өөрынгөө ажахые мүнөө үеын наука болон техникын үндэhэ hуури дээрэ эрхилхэдэнь колхозуудта туhалха хүсэн болоhон байна.

Дайн сэрэг хүдөө ажахыда хүндэ хүшэр гарза хохидол ушаруулаа. Хэдэн олон МТС-үүд тоноогдоhон ба hандаргагдаhан, тэдэнэй томо машинна паркнууд угы хэгдэhэн байха юм. Гэбэшье советскэ орон болбол машинно-тракторна станцинуудые hэргээн бодхоохо тушаа угаа ехэ хүдэлмэриие богонихон болзор соо хэжэ шадаа. Шэнэ табанжэл болбол хүдөө ажахын бүхы hалбаринуудые саашалаа шиидхэхы ёhоор механизацилхые хараална. Социалистическа ажаүйлэдбэри болбол газартаряаланда хүсэтэ 325 мянган тракторнуудые, тэрэнь 15-хүсэтэй 720 мянган тракторнуудтай адли, 174 мянган комбайн, 4,5 миллиард түхэригтэ хүдөө-ажахын элдэ машинануудые үгэхэ байна. 1950 ондо колхозууд ба совхозууд ажаүйлэдбэриhээ 5 миллион тонно үлүүтэй минеральна үтэгжүүлгэнүүдые абаха байна.

Тиигэжэ, советскэ гүрэн болбол таряа үйлэдбэрилгые ехэхэнээр дээшэлүүлхэ, арад зониие эдеэ хоолоор хангалгые hайжаруулха ба орон дотор талха таряанай шухала запасуудые хангахын түлөө бүхы арга-боломжонуудые бии болгобо гээшэ. Шэнэ табанжэлэй түсэб тухай хуули болбол хүдөө ажахын урда бүхы хэмжээгээр ургасые дээшэлүүлхэ ба хүдөө-ажахын продукциинуудай валовой суглуулгые ехэдхэхэ гэhэн шухалын шухала зорилго табина.

Энэ зорилгые дүүргэхэ ябадал хадаа газартаряалангай культурые ехэхэнээр дээшэлүүлхые, түрүү агрономическа наукын туйлалтануудые ба түрүү колхозууд, совхозууд болон МТС-үүдэй опыдые үргэнөөр хэрэглэхые эринэ. Газартаряа ангай культурые дээшэлүүлхэ ябадал хадаа нэн түрүүндэ үбhэ ногоо тарихаа ябадалые хэрэглэжэ зүб севооборотуудые hэргээн бодхоохо ба эрхилхые, парнуудые саг соонь хэхэ ба элдүүрилхые, селекционно ба үрhэ хүгэнгын хүдэлмэри hайжаруулхые, колхоз ба совхоз бүхэндэ олон жэлэй үбhэ ногоонуудай үрhэ үйлэдбэрилгые хүгжөөхые эринэ.

Саашадаа, газартаряалангай культурые дээшэлүүлхэ ябадал хадаа полинуудай бургаг байлгые усадхаха ябадал болоно. Тэрэнэй түлөө хүрьhые элдүүрилхэ зүб системэ болохо предплужнигтай плугаар газар хахалхые, hолоомын узуурые лущени хэхэ ябадалые хэрэглэхэ шухала.

Эсэстэ, газартаряалангай культурые дээшэлүүлхэ ябадал хадаа машинно-тракторна паркые hайнаар, бүтээсэтэйгээр хэрэглэхые, ургаса дээшэлүүлхэ шухала үндэhэ hуури болохо минеральна ба нютагай үтэгжүүлгые үргэнөөр хэрэглэхые эринэ.

СССР-эй арадай ажахые hэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ шэнэ табанжэлэй түсэбые бүхы советскэ арад халуунаар дэмжэнэ. Тэрээн соо советскэ хүнүүд хадаа социалистическэ Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалай саашадаа бүхэжэхэ ябадалые харана, тэрээн соо тэдэнэр хадаа өөрынгөө ажабайдалай ехэхэнээр hайжарха перспективые харана. Эгээл иимэ дээрэhээ мүнөө манай арадай hанал бодолнууд хадаа арадай ажахые hэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ шэнэ табанжэлэй програмые түргэнөөр бэелүүлхын түлөө зорюулагданхай. Бүхы оронтойгоо хамта колхозно деревни болбол сталинска табанжэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые дүүргэхын түлөө өөрынгөө ажалые эхилээ. Орон соо полевой хүдэлмэринүүд ябуулагдажа байна. Үндэр ургасын түлөө тэмсэлэй шухалын шухала үе эхилбэ. Мүнөө жэлдэ гансахан тарилгын талмайе үргэдхэхэ бэшэ, харин ороohого ба техническэ культурануудай ургасые ехэхэнээр дээшэлүүлхэ хэрэгтэй байна. Гүрэнэй энэ айхабтар шухала даалгабарие дүүргэхын түлөө хаhа саг соонь ба hайнаар тариха хэрэгтэй. Тиимэ дээрэhээ богони болзор соо тариха ба үндэр шанартай полевой хүдэлмэринүүд гээшэ хабарай тарилга дээрэ колхозууд, совхозууд болон МТС-үүдэй туйлаhан амжалтануудай эгээн түрүүшын показатель болоно. Түрүү колхозуудай жэшээгээр таатай зохид сагай уларилай час бүхэниие хабарай тарилгын темпнүүдые түргэдхэхэ ябадалда хэрэглэхэ шухала. Хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй хүсэл оролдолго энээндэ зорюулагдаhан байха ёhотой.

Хабарай тарилгые амжалтатайгаар үнгэргэхэ зорилго хадаа нийтэ-арадай, нийтэ-гүрэнэй зорилго болоно. Ороной интересүүд хадаа колхоз ба совхоз бүхэндэ культура бүхэнэй талаар түсэбэ дүүргэгдэhэн байхые эринэ. Партийна организацинуудай, советскэ ба газартаряалангай органуудай уялга хадаа колхозниигууд болон совхозуудай хүдэлмэришэдэй, эрэгтэй эмэгтэй трактористүүдай бүхы үргэн нийтые тарилгын түсэб жэшээтэ hайнаар дүүргэхын түлөө, үндэр ургасын түлөө тэмсэлдэ гульдхаха ябадалда байна.

Полевой хүдэлмэринүүдэй амжалта хадаа колхозниигууд, трактористүүд, совхозуудай хүдэлмэришэдэй үдэр бүриин хэрэгүүдhээ, тэдэнэрэй нормонууд ба даалгабаринуудаа үдэр бүри дүүргэhэнhээ бүридэнэ. Энээниие социалистическа газартаряалангай бүхы жалшадта эсэшэ сасашагүйгөөр тайлбарилан хэлэжэ, бүхэдөө түрүүшүүлтэй зэргэшэхэ ябадалые, үйлэдбэриин нормые дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхэ гээшэ колхозник ба тракторист бүхэнэй нэрэ түрын хэрэг болохо ябадалые туйлаха хэрэгтэй.

Хаhа саг соонь ба hайнаар тарихын, үндэр ургаса туйлан абахын түлөө бүхы хүсэл оролдолгоео зорюулая. Талха таряанай ехэ болохо тудам манай советскэ орон улам хүсэтэй болохол, манай арадай ажабайдал улам hайжархал!

(„Правдын“ апрелиин 1-эй түрүү бэшэг).

Үндэр ургасын түлөө Үргэн добтолгодо ороё!

hайрамай уhа тогтоожо байна

ЗАИГРАЕВО. (**Манай информаторhаа**). Дээдэ-Илькын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой тарилгын талмай уhалагдадаггүй юм. Тиимэдэ hайрамай уhа поли дээрэ тогтоожо, газарай хүрьhэндэ шииг нойто барихын түлөө тус колхозойхид шууд тэмсэл хэжэ байна.

hүүлэй дулаан үдэрнүүдтэ hүни үдэргүй саhан хайлажа, hайрам элбэгээр урдана. Тиин энэ колхозойхид апрелиин 1-hээ эхилжэ пар дээрэ hайрамай уhа тогтообо. Энэ хүдэлмэриие колхозой агротехник нүхэр Матвеева хүтэлбэрилдэг юм.

Поли дээрэ шииг нойто тогтооно

ПЕТРОПАВЛОВКА. (**Телефоноор абтаба**). hүүлэй дулаан үдэрнүүдтэ колхозуудай полиин саhан хайлаад, газарай хүрьhэн гэдэжэ эхилбэ. Тэрээнтэй хамта зарим колхозууд тарилгын урда тээхи газарай элдүүрилгые түүбэрилэн эхилээд, эртын борнойлго хэжэ байна.

Буденнын нэрэмжэтэ колхоз поли дээрэ 4 борной гаргаа. Түрүүшын 2 үдэр соо эндэ 23 гектар борнойлогдобо. Тэрэшэлэн Котовскиин, Карл Марксын, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозууд эртын борнойлгые эхилhэн байна.

hаяар аймагай үшөө хэдэн колхозууд тарилгын урда тээхи элдүүрилгые эхилжэ, газарай хүрьhэндэ шииг нойто барихань.

С. ЗОДБОЕВ.

Газараа борнойлжо эхилхэнь

ХЭЖЭНГЭ. (**Телефоноор абтаба**). Аймагай түрүү колхозууд хабарай полевой хүдэлмэриие hайн бэлэдхэлтэйгээр угтахань. Тарилгада бэлэдхэлые тушаан абахын түрэнэй комиссинуудай [illegible] дүн дээрэhээ харахада, олохон колхозууд урда жэлнүүдэйхиhээ үлэмжэ hайн бэлэдхэл хэhэн байха юм.

«Зургаанай зам», «Комсомол» колхозууд хүдөө ажалай машина зэмсэгүүдэй заhабарилгые хэнhээшье hайнаар үнгэргөө. Тиин, энэ колхозууд, газарай хүрьhэнэй гэдэмсээр эртын борнойлго эхилжэ шииг нойто барихань. Түрүүшын үдэрнүүдтэ эдэ колхозуудай полинууд дээгүүр 10—10 борной гаргагдаха байна.

hаянай эндэхи зарим колхозууд hайрамаар газар уhалжа эхилбэ. Дүүрэн бэшэ мэдээгээр хамта 93 гектар сабшалангай газар уhалагдаа.

Колхозник бүхэндэ даалгабари үгтэнхэй

Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз тарилгада бэлэдхэлэй хүдэлмэринүүдые Сэлэнгын аймаг соо түрүүлэн эрхим шанартайгаар дүүргэhэн байна. Тарилгада ябаха хүдөө ажалай машина зэмсэгүүдэй заhабарилга түргэнөөр ба hайнаар дүүргэhэн байха юм.

Мори унаануудынь амаруулагдажа хүсэ шадал hайнтай болонхой. Тэрэшэлэн хомуут тоногуудаа hэльбэн заhабарилhан байна.

Полевой станудай заhабарилгада онсо анхарал табижа, доторхиинь культурна болбосоноор шэмэглэhэн байха юм. Мүн стан бүхэниинь радиотой ба телефонтой болонхой. hаяхан колхозой правлениин членүүд суглаа хэжэ, хабарай тарилгые амжалтатайгаар үнгэргэхэ тодо hонор хэмжээнүүдые хараалаа. Хүдэлмэриин түсэб баталагдажа бригада, звено бүхэндэ тусхай даалгабаринууд үгтэhэн байна. Тиин бригада, звено бүхэн хабарай тарилгые агротехническэ эрхим болзорнуудта үнгэргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөндэ эршэтэйгээр оролсоо.

Колхозниигуудта урданhайханай номернуудые харуулхын түлөө комсомолецууд ба агитаторнууд горьтойхон оролдолго гаргана. Тусгаар эмхидхэгдэhэн агитбригада зүжэг наада табиха ба бурят арадай дуунуудые дуулаха, hониин ташаануудые харуулха байна. Мүн полевой стандай дэргэдэ хүгжэмэй оркестр хүдэлмэрилхэ юм.

Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой членүүд хабарай тарилгые эрхим болзорнуудта үнгэргэжэ, үндэр ургаса хүрэхын түлөө хамсыгаа шамажа оролсохонь.

Р. ТУГУТОВ.

Хүдэлмэришэ моридто онсо анхаралаа табиха

Манай республикын зарим колхозууд адуу моридые хараха, хамгаалха хэрэгтэ ехэ муугаар хандана. Жэшээлхэдэ, Баргажанай аймагай колхозуудта энэ үбэлэй 2 hара соо 49 толгой адуу морид гарзалаа. Энэ хадаа мори унаануудые харюусалгагүйгөөр харууhалhан, тэжээл муутай байлгажа, ехээр турааhан дээрэhээнь болоно. Шадал багатай адуу моридто элдэб янзын халдабарита үбшэн тон бэлэхэнээр хүрэдэг байха юм. Теэд эндэхи зарим ветеринарна хүдэлмэрилэгшэд болбол адуу моридой үхэжэ, гарзалжа байhан баримтануудые саарhан дээрэ тэмдэглэхэ тэдыгээр өөрынгөө уялгые дүүргэжэ, саашань унаануудые hайн тэжээлээр хангаха, байра байдалыень hайжаруулха, түрэхэ гүүдые хүндэ хүшэр хүдэлмэриhөө [illegible] ые бэелүүлдэггүй байна.

Тус аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой ветеринарна фельдшер нүхэр Попов гэгшэ үхэhэн мал тухай акт хэхэhээ бэшэ, адуу моридые hайнаар харууhалха, элдэб халдабаритай үбшэнтэй тэмсэхэ хэмжээнүүдые абанагүй. Тиимэ дээрэhээнь хамуурджа үбшэлhэн адуу моридынь элүүр, hурэгтээ хамта ябажа байха юм.

Энэ мэтын баримтанууд гансахан Баргажанай аймагта үзэгдэнэ бэшэ, харин республикын олохон аймагуудай колхозуудта хабаатай байха юм. Хабарай тарилга саг соонь, эрхим шанартайгаар үнгэргэхэ хэрэгтэ хүсэ шадал hайнтай хүдэлмэришэ морид угаа ехэ үүргэтэйень хэнлэшье мэдэжэ. Тиимэдэ тарилгын үедэ хүдэлмэришэ моридые саг соонь уhалха, эдеэлүүлхэ, тоног зэмсэгүүдыень шалгажа байха гээшэ угаа шухала болоно.

ВКП(б)-гэй обкомой XXII-дохи пленумэй тогтоол соо хүсэ шадал багатай адуу моридые энэ гэhээр хүдэлмэриhээ сүлөөлжэ, эрхим hайн тэжээлээр хангаха, хүдэлмэриин моридые колхозник бүхэндэ харюусалгатайгаар даалгажа үгэхэ, мал ажал дээрэ дэлгэрhэн элдэб халдабаритай үбшэнүүдые буримуhэн усадхаха хэмжээнүүдые бэелүүлхэ, моридоо турааhан, үхүүлhэн, гүүдые унага хаюулhан, хайша хаяа [illegible] тон түргэнөөр элирүүлжэ, энээндэ гэмтэй хүнүүдтэнь ёhотой хатуу шанга хэмжээ абаха тухай бэшэгдэhэн байгаа.

Тиимэхэ колхозууд ба партийна организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд эдэ заабаринуудые үнэн сэхээр бэелүүлжэ, мори унаада онсо анхарал табиха ёhотой. Тиигэбэл хабарай тарилгые саг болзор соонь, эрхим hайнаар дүүргэжэ, үндэр ургасын үндэhэ hуури табижа шадаха байнабди.

Ж. Д. ГОМБОИН.

Ториин аймаг тарилгада муу бэлэдхэлтэй

Арадуудай агуу ехэ вождь нүхэр И. В. Сталинай алтан үгөөр зоригжоhон Ториин аймагай олонхи колхозуудай членүүд Сталинска дүрбэдэхи табанжэлэй түрүүшын жэл болохо 1946 оной хабарай тарилгада амжалтатайгаар бэлэдхэжэ, тэрээниие агротехническэ эрхим болзорнууд соо hайн шанартайгаар дүүргэхын түлөө шууд тэмсэл хэжэ байна.

«Заветы Ильича» колхоз (правлениинь түрүүлэгшэ нүхэр Цыбикжапов, партийна организациинь секретарь Цыдыпов) мартын 15-да үнгэргэгдэhэн колхоз хоорондын шалгалтын дүнгөөр 1946 оной хабарай тарилгын бүхы талмайда хүрэхэ эрхим шанартай үрhэ 100 процент хааhа, бүгэдыень сэбэрлээд, тарилгын кондицида хүргэhэн, бүхы плуг, сеялкэ, борной, моринной-транспортна хэрэгсэлнүүдые бэлэн болгоhон байха юм. Хабарай тарилгада ябаха морид амаруулагдаhан, полевой стан шэнээр баригдаhан, шэнэ тэргэ, хайрсагууд болон бусад хэрэгсэлнүүд олоор бэлэдхэгдэhэн байха юм. Мүнөө 20 шэнэ тэргэ бэлэн болонхой.

Тэрэшэлэн «Улаан Номто» колхоз (правлениинь түрүүлэгшэ нүхэр Мункуев, партийна организациинь секретарь нүхэр Очиров) Ростовско колхозниигуудай хангалгые зүбшэн хэлсэжэ, социалистическэ мүрысөөндэ эршэтэйгээр оролсоhон ашаар тарилгада бэлэдхэлэй хүдэлмэринүүдые саг соонь дүүргэжэ, түрүү зэргэдэ жагсаба. Хабарай тарилгада ябаха 29 плуг, 6 борной, 2 сеялкэ, 96 хомут тоногууд эрхим шанартайгаар заhабарилагдажа бэлэн болоо. Мүн 20 шэнэ тэргэ хэхэ түсэбтэй байhан аад, 36-е дархалаа. 90 морид амаруулагдажа, hайн тэжээлдэ табигдаhан байха юм. 2 шэнэ полевой стан баригдажа дүүрээ.

Ленинэй нэрэмжэтэ (правлениинь түрүүлэгшэ нүхэр Клочинин, партийна организациинь секретарь нүхэр Шангина), «Авангард» (правлениинь түрүүлэгшэ нүхэр Борнев, партийна организациинь секретарь нүхэр Гловкин), Свердловэй нэрэмжэтэ (правлениинь түрүүлэгшэ нүхэр Григорьев, партийна организациинь секретарь нүхэр Баратаев) ба бусад колхозууд тарилгада hайн бэлэдхэлтэй байна.

Гэбэшье, эндэхи зарим колхозууд хабарай тарилгада бэлэдхэлые тон hулаар үнгэргэжэ байнхай. Эдэ колхозуудай правлениин түрүүлэгшэнэр ба партийна эхин организацинуудай секретарьнууд 1946 оной хабарай тарилгые амжалтатайгаар үнгэргэхэ хэрэгые тон харюусалгагүйгөөр толгойлhон ба ВКП(б)-гэй обкомой XXII пленумэй тогтоолые хангалтагүйгөөр дүүргэжэ байха юм.

«Красный Восток» колхоз оройдоо—18,8 процент үрhэ, Энгельсын нэрэмжэтэ колхоз—10 процент үрhэ хааhан байха юм. Мүн ондоошье колхозуудынь үрhэ хааха, сэбэрлэхэ, тарилгын кондицида хүргэхэ хүдэлмэринүүдые тон hулаар ябуулhан байна.

Аймагта оройдоо 44 процент ороо hото культурануудай үрhэ, 41 процент хартаабхын үрhэ хаагдаад байна. Олохон колхозуудаар плуг, сеялкэ, борнойнууд ба бусад хэрэгсэлнүүдэй заhабарилганууд ехэхэн унжагайруулагдаhан байха юм. «Путь Ленина», «Красный Восток», Каландарашвилиин нэрэмжэтэ колхозууд машина зэмсэгүүд болон хомут тоногуудай заhабарилгые болошогүйгөөр ужааруулаа. Молотовой нэрэмжэтэ колхоз мүнөө болтор полевой стан баригдаагүй байhаар.

Зарим колхозуудаар үбэлэй агротехническэ хэмжээ-ябуулганууд муу шанартайгаар үнгэргэгдөө. Жэшээлхэдэ, Энгельсын нэрэмжэтэ колхоз энэ жэлдэ 5.700 шарга наг шэбхэ шэрэхэ түсэбтэй аад, 2.770 шарга шэрээ. Мүн үнэhэ, шубуунай аргал суглуулха түсэбүүдээ дүүргээгүй байна.

Олонхи колхозууд уhалуурин системэнүүдые шэнээр түхеэрэхэ ба хуушанаа заhабарилха хэмжээнүүдые абаагүй байhаар. Хабарай полевой хүдэлмэриие хаhа саг соонь шиидхэхэ хэрэгтэ мори унаа угаа ехэ удхашанартай байна. Гэбэшье эндэхи зарим колхозуудай мори унаа туранхай занлаа байха юм. Энгельсын нэрэмжэтэ колхозой хабарай тарилгада ябаха 110 хүдэлмэришэ моридой аяар 60-нь туранхай ба дундаhаа доошо шадалтай байба. «Красный Восток» колхозой 95 хүдэлмэришэ моридой 53-нь туранхай ба үбшэн, Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой 25 морин дундаhаа доошо шадалтай байха юм. Эдэ колхозуудаар мори унаада эзэн бусаар хандаха ябадал үргэлжэлhээр. Мүнөө хүртэр Молотовой ба Каландарашвилиин нэрэмжэтэ колхозууд хүдэлмэришэ моридые колхозниигуудай харюусалга доро тушаажа үгөөгүй байха юм.

Мори унаанда эзэн бусаар хандаhан, хабарай тарилгада ябаха моридоо амаралтада ба hайн тэжээлдэ табяагүй, хүзүү hээр, нюргаа холоhон моридые аргалха хэмжээнүүд абтаагүй гэхэ мэтын баримтанууд эндэхи колхозуудаар олон байна.

Мүн Бургалтайн МТС (директорынь нүхэр Цыбикжапов) хабарай тарилгада хангалтагүй бэлэдхэлтэй байха юм.

Ториин аймагай партийна, советскэ, газартаряалангай органууд тарилгада бэлэдхэлэй эдэ бүхы дутуунуудые ябуулд усадхажа полевой хүдэлмэринүүдые колхоз бүхэнэй hаад hамшаггүйгөөр үнгэргэхэ ябадал хангаха зорилготой.

Б. ДАНСОРУНОВ, «Б. М. Үнэнэй» тусхай корреспондент

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Н. М. Шверниктэ Америкын Холбоото Штадуудай онсо ба бүрин эрхэтэ элшэн сайд господин Уолтер Б. Смит этигэмжын грамотануудые барюулба

Апрелиин 3-да Кремль соо СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Н. М. Шверник болбол өөрынгөө этигэмжын грамотануудые барюулhан Америкын Холбоото Штадуудай онсо ба бүрин эрхэтэ элшэн сайд г-н Уолтер Б. Смит гэгшэтэй уулзаба.

Г-н У. Б. Смит гэгшые бүрин эрхэтэ министр, посольствын советник г-н Д. Ф. Кеннан, сэрэгэй атташе бригадна генерал Ф. Н. Робертс, далайн атташе бригадна генерал В. Е. Тодд, посольствын нэгэдэхи секретарьнар г. г. Г. Г. Смит, М. Н. Кутз ба посольствын хоёрдохи секретарь г-н Р. Г. Девис гэгшэд үдэшэжэ, тэдэниие Н. М. Швернигтэй элшэн сайд танилсуулба.

Этигэмжын грамотануудые барюулхада СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрын орлогшо А. Я. Вышинский, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь А. Ф. Горкин, СССР-эй МИД-гэй США-гэй таhагые даагшын уялгые дүүргэгшэ К. А. Михайлов, СССР-эй МИД-гэй протокольно таhагые даагша Ф. Ф. Молочков, СССР-эй МИД-гэй США-гэй таhагые даагшын орлогшо В. И. Базыкин, СССР-эй МИД-гэй протокольно таhагые даагшын туhалагша Н. Н. Яцкевич гэгшэд байлсаба.

Этигэмжын грамотануудай барюулагдаhан хойно Н. М. Шверник г-н У. Б. Смит гэгшэтэй хөөрэлдэhэн байна. Хөөрэлдөөндэ А. Я. Вышинский хабаадалсаба.

Шэнэ табанжэлэй барилганууд дээрэ

ЕРЕВАН. (ТАСС). Армянска ССР-эй нютагай ажаүйлэдбэриин министерствын шэнэ заводууд ба фабрикэнүүдэй барилга эхилбэ. Эдэнэй олонхинь энэ жэлдэ хүдэлжэ захалха юм. Мебельнэ фабрика баригдажа байна. Металлпромой завод болбол жэлэй эсэс хүртэр 10 мянган кровать, элдэб түрэлэй 50 мянга гаран гэрэй аяhалтануудые бүтээн гаргаха байна.

РСФСР-эй барилгын материалнуудай ажаүйлэдбэриин министерство энэ жэлдэ черепицэ ба кирпиисэ үйлэдбэрлэхэ 15 заводуудай барилгануудые эхилхэнь. Барилгын ба харгы замай машино-бүтээлгын министерствын барилгын материалнуудай ажаүйлэдбэридэ зорюулжа машина бүтээн гаргадаг главна управлени болбол эдэ предприятинуудай шэнэ түхеэрэлгэнүүдые шухалан тодхохо ябадалда эхилжэ ороод байна. Бакуумна прессүүдые, кирпиисэ ба черепицэ хюhаха хахад автомадуудые, комбинированнэ дробилканууды ба бусад түхеэрэлгэнүүдые бэлэдхэхэ ябадал Кемеровскэ механическа, Харьковска «Красный Октябрь» гэжэ, Копейскэ механическа ба Свердловскдохи «Спартак» гэжэ заводуудта эхилхэ болоно.

МАЙН ҮРДА ТЭЭХИ МҮРЫСӨӨН

Юрий Ефимовэй бригада

Судна-заһабарилгын заводой котельно цехын хүдэлмэришэд майн урда тээхи социалистическэ мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлжэ завод соогоо түрүү һуури эзэлбэ. Цехын начальник нүхэр Гыжук гэгшэ бүхы хүдэлмэришэдэй ажалай бүридхэлые һайжаруулжа, залуу хүдэлмэришэдэй дүй дүршэлые дээшэлүүлхэ һуралсал эмхидхэжэ, энэнэй ашаар март һарын түсэбые 110 процент гүйсэдхэһэн байна.

Котельно цехын бүхы хамтынай ба бригадануудай дунда Юрий Ефимовэй хүтэлбэрилдэг комсомольско залуушуулай бригада март һара соо нилээд ехэдхэгдэһэн түсэбые 202 процент гүйсэдхэжэ, социалистическэ мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлэ.

—Манай бригада үнгэрһэн һара соо ажалай даалгабарине 130 процент гүйсэдхэжэ, бригадануудай дунда хоёрдохи һуури эзэлһэн юм. Тэд майн урда тээхи социалистическэ мүрысөөндэ оролсоходоо ажалай даалгабарине март һара соо 150 процент дүүргэхэ уялга абаа һэмди. Бидэнэр өөһэдынгөө уялгые үлүүлэн 202 процент дүүргээбди. Мүнөө минии хүтэлбэрилдэг бригадын члэнүүд апрель һарын ажалай даалгабарине апрелиин 25 болтор 200 процент дүүргэхэ ба майн 1 болтор 5 үдэрэй даалгабарине үдэр бүридэ 300 процент дүүргэхэ гэһэн уялга абаа.—гэжэ эрхим бригадир нүхэр Юрий Ефимов мэдүүлнэ.

Мүн судна-заһабарилгын заводой механическа цехын хүдэлмэришэд март һарын түсэбые 105 процент дүүргэһэн байна. Цехын начальник нүхэр Плужников гэгшэ үнгэрһэн март һара соо залуу хүдэлмэришэдэй үйлэдбэриин һуралсал эмхидхэжэ. 10 гаран токарьнууд ба слесарьнуудые бэлэдхэбэ. Энэнэй ашаар мүнөө механическа цехын бүхы станок түхеэрэлгэнүүдтэ дүршэлтэ хүдэлмэришэд хүдэлмэрилдэг боложо, ажалай бүтээсые 20 процент хүртэр дээшэлүүлһэн байна.

Мүн тэрэшэлэн модоной дархашуулай цехын коллектив майн урда тээхи социалистическэ мүрысөөндэ түрүүшүүлэй зэргэдэ гараа. Энэ цех февраль һарада түсэбөө 90 гаран процент дүүргэһэн байгаа һаа, март һарада уялгата түсэбөө 102 процент дүүргэбэ.

Б. ЯЗЫКОВ.

Заһабариин хүдэлмэри дээрэ

Улан-Удын шэлэй завод хэдэн һарын турша соо заһабарида зогсоһон юм. Тиин апрелиин 4-эй үдэр бүхы заһабариа дүүргэжэ, шэл хайлуулдаг печьнүүдээ түлижэ эхилээ. Завод болбол апрелиин 25-һаа шэл гаргажа эхилхэ юм.

Заводой бүхы коллектив заһабарида байха үедөө майн урда тээхи социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлээ. Энэ мүрысөөндэ зарим коллективүүд ажалай бүтээсын жэшээтэ һайн амжалтануудые туйлаһан байна. Шэл отолдог цехын коллектив даалгагдаһан заһабариа бүхы цехүүдһээ түрүүлэн дүүргэбэ. Цехын начальник нүхэр Тарасов гэгшэ хоёр һарын турша соо 20 залуу хүдэлмэришэдһээ бүридэһэн шэл отологшодой һуралсал эмхидхэһэн байгаа. Эднэр мүнөө үедэ шэл отололгын дүй дүршэлые хүсэд шудалаа.

Мүн тэрэшэлэн машинно-ванна цехын коллектив заһабариин хүдэлмэрине эрхим шанартайгаар харалалгдаһан болзор соо дүүргээ. Түс цехын начальник нүхэр Поприцева гэгшэ ажалай эмхидхэлые зүбөөр табижа коллективэйнгээ дунда социалистическэ мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлжэ ажалай үндэр бүтээсэ туйлаба.

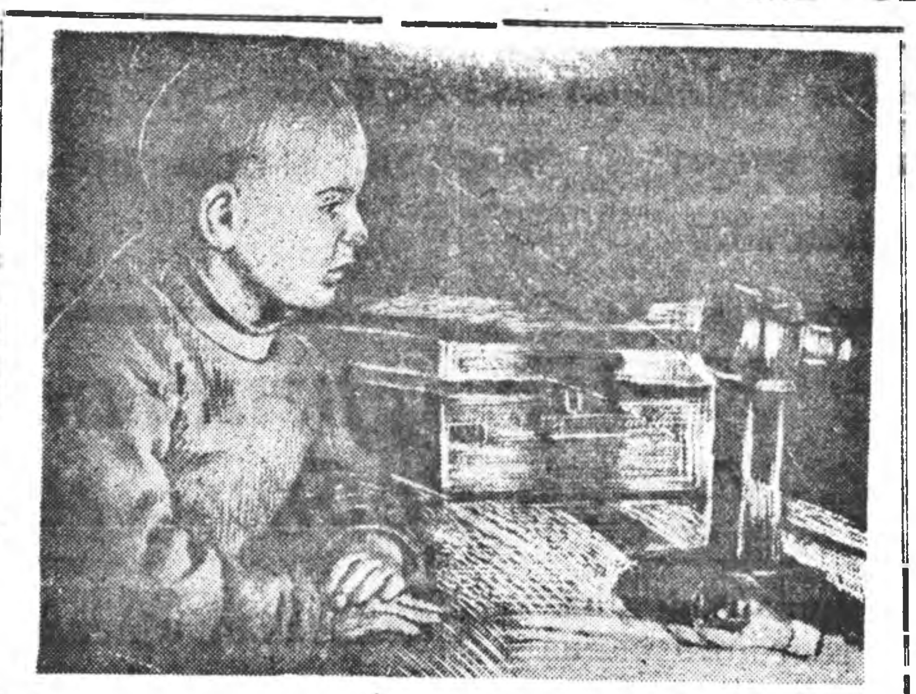
Бодото хэмжээ-ябуулганууд

Үргэн хэрэглэлэй эд бараа болон элеэ хоолой зүйлнүүдые элбэгжүүлхэ тушаа республикын нютагай ажаүйлэдбэринихидэй хангалтые судна-заһабарилгын заводой шэрэм шудхалгын цехын хүдэлмэришэд зүбшэн хэлсэжэ бодото уялгануудые абаа.

Түс заводой шэрэм шудхалгын цех болбол һаяын үдэрнүүдтэ псэшэнгэй үүтэ, плита, түмэр хоолой ба бусад олон зүйлэй шэрэм амһартануудые үйлэдбэрилхэ байна.

Мүнөө шэрэм шудхалгын цехын начальник нүхэр Королько гэгшэ үргэн хэрэглэлэй эд хэрэгсэл үйлэдбэрилхэ элдэб хэбүүдые захижа бүтээлээ. Түрүүшын хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилэн гаргажа эхилээ.

—Манай цехын коллектив майн урда тээхи социалистическэ мүрысөөндэ оролсохо зуураа үргэн хэрэглэлэй эд хэрэгсэл үйлэдбэрилхэ түсэбөө апрель һара соо 120 процент дүүргэхэ уялга абаа. Тэд өөһэдынгөө абаһан уялгые апрелиин 25 болтор дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байнабди—гэжэ шудхалгын цехын начальник нүхэр Королько мэдүүлнэ.

Баярээр халима байгалаа
Бүтэн дүүрэн эдэлһэн.
Золтой эдир минингээ
Зэдэл шүлэг дуулаагты.
Урэн һайхан шүлэгүүдые
Уншажа минии байһые
Бүмбэрсэг дэлхэй дуулаһаа,
Бүхы хүүгэдүүд шагнаһаа.
Аяар холын нютагуудай
Амгалан байдалта хүүгэдүүд,
Наратай һаруул байшаңдаа
Намайе мүнөө шагнаһаа.

„Шадамар унтаһан шүлэгынь
Шагнае".—гэлсэжэ хүүгэдүүд
Шэнэ наадаяа-зогсоожо
Шэдитэ радиогоо тойрнол.
Зургаа долоон наһатай
Золтой минии сасуутад.
Уран шүлэгөө уншаты,
Аялга дуугаа дуулагты.
Хоком ехэнүүд болоходоо
Хонгео дуулаа арт сгнар,
Уран зохёолшод болохобди—
Ужам үүдэн наадгаатай.

Уншалгын байшан ба клубуудай хүдэлмэриин харалгада

ФРОНТОВИК—ИЗБАЧ

Торинн аймагай Дээдэ-Торинн сомоной избач нүхэр Ц. Цыдыпов болбол Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнда хабаадаһан. Улаан Одоной орденоор ба хоер медальнуудаар шагнагдаһан хүн байха юм.

Нүхэр Ц. Цыдыпов армиһаа бусажа ерэһээр түс сомоной культурна ба гэгээрэлэй хүдэлмэридэ эдибхитэйгээр хабаадалсажа, бага бэшэ амжалтануудые туйлаа.

Энгэльсын нэрэмжэтэ колхозой клуб нүхэр Цыдыповэй хүтэлбэреэр мүнөө танигдахаар бэшэ һаруул, гоё һайхан плакат ба портредүүдээр шэмэгдэһэн, ном дэбтэрээр болон газетэ журналаар баян. Колхозниугуудай сүлөөтэй сагтаа культурнаар амардаг культурно-гэгээрэлэй центр болоһон байха юм. Эндэ шатар даам болон биллиард, патефон табигдаһан. Гадна түс клубай дэргэдэ драмматическа ба дуунай кружогууд эмхидхэгдэһэн байна. Эдэ кружогууд зохёогдоһон графигай ёһоор хүдэлмэрилдэг юм.

Верховно Советэй һунгалтын үеэр эдэ кружогууд арба гаран зүжэг наада, олон дуу танцануудые харуулһан, аймаг соо болоһон уранһайханай самодеятельностиин харалгада эдибхитэйгээр хабаадалсаһан байна.

Клуб соо хохоохо ханын газетэнүүд бэдайшалхы хуудаһанууд гарадаг, справочна стол эмхидхэгдэһэн, лекци болон элидхэлнүүд үнгэргэгдэдэг байха юм.

Нүхэр Цыдыпов, һургуулиин багша нүхэр Абрамова, сельсоветэй түрүүлэгшэ нүхэр Шагдыров ба бусад һүүлэй үеэ Верховно Советэй Сессиин шиидхэбэринүүдээр ба бусад асуудалнуудаар хамта 5 элидхэлнүүдые үнгэргөө.

Нүхэр Ц. Цыдыпов болбол түс колхозой дэргэдэхи колхозно садай хүдэлмэридэ тон эдибхитэйгээр хабаадалсадаг байна. Энэ сад соо зунай клуб бариха түсэбтэй байха юм. Мүн хабарай тарилгын үедэ уншалгын байшан ба улаан булангуудые полевой стан болон малай фермэнүүд дээгүүр бии болгожо, тарилгын үедэ колхозниугуудые культурна талаар эрхимээр хангахын зорилгоор эршэмтэйгээр хүдэлмэрилжэ байна.

* * *

Мүн тэрэшэлэн «Улаан-Номто» колхозой клуб (даагшань нүхэр Намхаев) эдибхитэй һайнаар хүдэлмэрилжэ байха юм. Эндэхи комсомолецууд ба агитаторнууд клуб соогоо наада зүжэг, дуу танца ходоодоо эмхидхэдэг, ханын газетэ, манай баатар Улаан Армиин илагдашагүй хүсэ шадалые ба Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ колхозно тарияашадай туйлаһан амжалтануудые харуулһан фотовитринэнүүдые гаргадаг байха юм.

Москва городой Сталинска округой һунгагшадай һунгуулиин урда тээхи суглаанда нүхэр Сталинай хэлэһэн түүхэтэ үгые колхозниугуудта гүнзэгыгөөр ойлгуулхын түлөө энэ клуб соо хэдэн хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдөө.

Нүхэр Намхаев хабарай тарилгын үедэ колхозниугууд ба МТС-эй хүдэлмэрилэгшэдые культурна талаар эрхимээр хангахын түлэ эсэшэ сусашагүй хүдэлмэрилжэ байна.

Б. ДАНСОРУНОВ.

Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекын библиотекэ хоорондын абонементын хүдэлмэри тухай

Большевистскэ партиин хүтэлбэри доро советскэ арад Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнине илалта түгэлдэрөөр дүүргээ. Манай илалта хадаа советскэ ороной агууехэ шэнэ дэбжэлтэдэ ба арад зоной ажаһуудалай хэмжээе улам саашань дээшэлүүлхэ ябадалда үргэн зам нээжэ үгэбэ.

1946 оной февралиин 9-эй үдэр Москва городой Сталинска һунгуулиин округой һунгагшадай һунгуулиин урда тээхи суглаан дээрэ хэлэһэн үгэ соогоо нүхэр Сталин иигэжэ заһан байна:

«Хэрбээ манай эрдэмтэдтэ шухала туһаламжа үзүүлээ хадамнай, тэдэнэр манай ороной хилын саада тээхи наукын туйлалтануудые ойрын саг соо гансахан хүсэхэ тэды бэшэ, харин ахин гаража шадаха байһандань би һэжэглэнэгүйб».

Манай партиин халуун анхарал хадаа үндэр дээдэ мэргэжэлтэй, эрхим эрдэм болбосоролтой ба гүнзэгы знанитай боложо гараха ёһотой манай алдар солото залуушуулай улам саашаа ургаха ябадалда зорюулагдаһан байна. Библиотекэ болбол олонитые литератураар хангажа, тэдэнэй өөһэдынгөө эрдэм һургаалые дээшэлүүлхэ ябадалда туһалха центр лэгшэ.

Библиотекэ хоорондын абонемент хадаа элдэб научна литературые абажа уншаха эгээл эрхим методүүдэй нэгэн болоно.

Библиотекэ хоорондын абонемент хадаа уншагшадые өөрынгөө ном дэбтэрэй фондоор хангахаһаа гадна, шухала хэрэгтэй ном дэбтэрнүүдэй үгы байбал элэнине бусад библиотекэнүүдһээ сагтаа хүргэхэ хэрэглэхын түлөө абажа хангаха гэһэн библиотекэнүүдэй харилсан туһалалсаха журам болоно.

Библиотекэ хоорондын абонементын гурим-аар дуратай научна номууд, үнгэрһэн жэлнүүдэй журналнууд ба манай СССР-тэ хэблэн гаргагдадаг бусад материалнуудые манай ажалшан арад абажа шадаха байна.

Библиотекэ хоорондын абонемент хадаа фабрика, завод, совхоз ба МТС-үүдэй стахановецууд ба ударнигуудта, партийна, комсомольско, профсоюзна ба колхозно эдиохигэдтэ, һургагшанарта, агрономуудта, инженер ба техникүүдтэ, научна ба медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдтэ өөһэдынгөө эрдэм мэргэжэлые дээшэлүүлхын, һуралсалай ба научна хүдэлмэри ябуулхын тула Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекэээр дамжуулжа бусад городуудай библиотекэнүүдһээ дурагай литература абаха арга-боломжо олгоно.

Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекэ болбол манай Бурят-Монголой республикын территори дээрэ социалистическэ байгуулалтын элдэб участогуудаар хүдэлмэрилжэ байһан мэргэжэлтэй уншагшадые өөрынгөө ном дэбтэрэй фондһоо научна литературaap хангаха ябадалые өөрынгөө гол зорилго гэжэ тоолоно. Гадна библиотекэ хоорондын абонементын туһаламжа хүдөөгэй, аймагуудай библиотекэнүүдтэ үзүүлдэхэ байна. Тэрэнэй тула республиканска библиотекэдэ захилга хэхэ хэрэгтэй. Хэрбээ манай библиотекэдэ дурсагдаһан ном дэбтэрэй бии байбал, хүдөөгэй библиотекэнүүдэй гэдэ ном дэбтэрые бүрин бүтэн бусааха найдуулгаяа эльгээһэнэй һүүлээр, захиһан номууд библиотекын адресаар эльгээгдэхэ байна.

Зүгөөр Горькиин нэрэмжэтэ Бурят-Монголой республиканска библиотекын номой фондһо иимэ ном үгы байбал, Москва, Ленинград, Иркутск ба бусад центральна городуудай библиотекэнүүдтэ захилга хэхэ байна.

Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекэ хадаа марксизм-ленинизмые шудалха, өөһэдынгөө эрдэм мэргэжэлые дээшэлүүлхэ, научна хүдэлмэри дүүргэхэ, эрдэм һургаалаа дээшэлүүлхэ ябадалтанай библиотекэ хоорондын абонементээр дамжуулжа али бүхы научна, политическа, медицинскэ ба бусад номуудаар хангажа, тааланта тон ехэхэн туһаламжа үзүүлжэ шадаха байна.

Е. СТЕПАНОВА—Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекын библиотекэ хоорондын абонементые даагша.

МАНАЙ РЕСПУБЛИКЫН ҺОНИНУУД

Культбригада хүдэлмэреэ шэнэдхэхэнь

Загаһанай ажаүйлэдбэриин профессиональна союзай обкомой дэргэдэхи культбригада (хүтэлбэрилэгшэнь нүхэр Ваюцкая) Прибайкальска ба Кабанска аймагуудай загаһа барилгын участогуудаар ябаһанаа һаяхан бусажа ерэбэ.

Мүнөө энэ бригада болбол хабарай ба зунай загаһа барилгын үедэ загаһанай заводуудаар хүдэлмэрилэгшэдтэ загаһа барилгын бригадануудаар ябажа, шэнэ зүжэг наада ба һонирхолтой лекци ба хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхөөр бэлэдхэлэй хүдэлмэри ябуулжа байна.

Энэ культбригадын шэнэ программада арадай дуунууд, советскэ композиторнуудай зохёоһон хүгжэм доро дуулагдаха элдэб янзын дуунууд ба нэгэ акттай зүжэгүүд бии.

Иимэнүүд хүдэлмэринүүдые ябуулхатайгаа хамта энэ бригада мүнөө үнгэржэ байгаа загаһанай ажаүйлэдбэриин предприятинуудай түрүү хүдэлмэришэдэй зүблөөндэ хабаадагшадта хуушан программаараа концерт наада табиха байна.

Хүдэлмэришэдэй байра заһабарилга

Мысовая гэжэ түмэрзамай станциин гэр байрын управлени энэ жэлэй түрүүшын кварталай туршада амжалтатайгаар хүдэлмэрилбэ.

Энэ управлени болбол 1946 оной түрүүшын кварталда хүдэлмэришэдэй гэр байрые заһабарилха түсэб 138 процент дүүргэһэн байна.

Управлениин дэргэдэ хүдэлмэрилдэг модошо дархадай бригада (бригадирынь нүхэр Майоров) даалгагдаһан хүдэлмэреэ саг болзор соонь һайнаар дүүргэдэг байна. Мүн нүхэр Калмыковой бригада даалгабаряа үргэлжэ 200 процент дүүргэдэг юм.

Эдеэ-хоолой комбинат хүдэлмэрилжэ эхилбэ

Прибайкальска аймагай эдеэ-хоолой комбинат хүдэлмэрилжэ эхилбэ.

Мүнөө түс комбинадай цехүүд хартаабхын гурил, булка гэхэ мэтэ продуктнуудые элбэгээр үйлэдбэрилжэ захалаа.

Һалар конфет, пряник, сушка гэхэ мэтын эдеэ-хоолой зүйлнүүдые гаргаха цех хүдэлмэрилжэ эхилһэнь.

Һурагшад—ангуушадай конкурс

Зумбраа ба жэрхэ гэхэ мэтэ хүдөө ажахын культурануудай хоротоитой тэмсэлые үргэнөөр ябуулхын түлөө «Заготживсырьегой» конторын системын бэлэдхэлэй эмхизургаануудай апрелиин 15-һаа октябриин 1 хүртэр һурагшадай конкурс соносхобо.

Һайн амжалтануудые туйлажа, «һурагша—эрхим ангуушан» гэһэн нэрэзэргэ олоһон һурагшадта шагнал үгтэхэ гэжэ тогтоогдобо. Хэлэбэл: 20 пар хромово сапоги, 2 малокалиберна винтовко ба 2 винтовко үгтэхэ байна.

Республикын хүдөө нютагуудтахи һурагшад, энэ шухала хэрэгтэ дэбжэлтэтэйгээр оролсожо, тарялангые эдэ хоротодһоо хамгаалагты!

Редакцида ерэһэн бэшэг

Болбосон байдалтай болохо саг ерээ!

Мухар-Шэбэрэй аймагай «Улаан туяа» гэжэ колхоз тогтоһоор удаан болоо. Гэбэшье энэ колхоз мүнөө хүргэр хамтын барилга байраар ехэ муу байна. Ушарынь хадаа, энэ колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй тэрээн тушаа анхаралаа табидагүй байһан дээрэһээ болоно.

Мүнөө колхозойнь амбаар, моридойнь байра, үхэр малайнь хото хорой үни удаанай заһабарида ороогүй дээрэһээ үмхиржэ, иишэ тиишээ найгажа унаха болошонхой. Гадна энэ колхоз мүнөө хүртэр клубай байшангүй, машина, хүдөө ажахын зэр зэмсэг, хомут тоногоо халагалха байрагүй байһаар.

Тарялангай хураалганай захазхада түс колхозой правлениинхид үрһэ ба тарияа ахиха амбаараар дутаад, колхозниугуудай байрые эрижэ гүйжэ ябадаг ушар үзэгдэдэг юм. Харин бии гэһэн амбаарнуудайнь хушалгань, шалань үмхиржэ суурщанхай ба ханань забһартай болошонхой байдаг.

Эдэ бүхы ушарнууд колхоздо ехэхэ гарза ушаруулдаг байна. Колхозниугуудай үнэн зүрхэнһөө оролдожо ургуулһан, хураӓһан ба сэбэрлэһэн тарияаниинь амбаарай суурхай шалаар гоожожо, дээрэһээ хура бороодо нэбтэржэ гутажа байдаг ушар яһала үзэгдэдэг юм.

Хүдөө-ажахын машина ба зэр зэмсэгүүд саһа, бороо доро хайша хэрэг хэбтэдэг ба хомут тоногуудынь колхозниугуудай гэрнүүдээр тараагдашанхай байха юм.

Мүнөө энхэ амгалан сагай ерээд байхада, иимэ ушарнуудта һанаа амгаланаар хандаха гэшэ таарахагүй байна гэжэ түс колхозой правлениин ба түрүүлэгшын ойлгохо саг ерээ.

Г. ЧИМИТОВ.

Ахын аймагай „Улаан гэрэй" хүдэлмэри тухай

Ахын аймагай «Улаан Шарза» колхозой хонинной товарна фермын дэргэдэ 1945 ондо түс колхозой үнинэй ба эрхин һайн хонишоной нэрээр «Улаан гэр» эмхидхэгдээд, мүнөө тон һайнаар хүдэлмэрилжэ байна.

Гундын Датырхеева гэгшэ 80 холо гаран наһатай болоо. Тиин, өөрынгөө дуралдаг хэрэгтэ гэхэ гү, али хонин адуулха ябадалаа орхиногүй. Тэрэ хадаа бага наһанһаан хойшо хони адуулдаг хүн юм. Булэг бургааһан бүхэниие, жалга нама бүхэниие һайн мэдэдэг хүн гэжэ хэлэхэдэ зүйтэй. Олон жэлэй туршада хони адуулжа, ехэхэн дүй дүршэлтэй болобо. Өөрынөө түрүү дүй дүршэлые залуу малшадта ойлгуулха тушаа эдибхитэйгээр оролдодог. Гансахан өөрынгөө фермын ба колхозой члэнүүдтэ бэшэ, харин республиканска ба аймагайнгаа түрүү малшадай зүблөөнүүдтэ хабаадалсажа, залуу малшадта баян дүй дүршэлөө хэлэжэ үгэдэг болонхой.

Нүхэр Г. Датырхеева өөрынгөө нютагта эгээн түрүүн «Улаан Шарза» гэжэ колхоз эмхидхэһэн тухайгаа хөөрэнэ. Тиихэ үедэ энэ колхоз хүсэ багатай, арайхан гэжэ 30 хони ба 3 толгой ямаатай байгаа һэн. Энэ малые адуулхые колхозынь Гундын Датырхеевада даалгаһан бэлэй. Тэрэ гэһээр 15 жэл үнгэрөө. Үсөөн тоотой гүүртэнь ехэхэн ондоо болоо. Мүнөө Джон-Булаг гэжэ гол горьхые зубшан, колхозой хони ба ямаадай хэдэн гүүртэнүүд һубаранхай. Хэрбээ 1930 ондо энэдэ Гундын Датырхеевагай нэгэ гэр байгаа һаа, мүнөө хэдэн олон гэр харагдана. Энэ хадаа Датырхеевагай хүтэлбэрилдэг колхозой хонишодой гэрнүүд болоно.

Манай патриот хадаа бүхы колхозниугуудай дунда, илангаяа залуу хонишод, моришод болон мал адуулагшадай дунда ехэхэн хүндэтэй хүн болонхой. Эгээл иимэһээ түс колхозой дэргэдэхи комсомольско эхин организациин члэнүүд өөрынгөө хамтын суглаан дээрэ «Улаан гэртэ» солото хонишоной нэрэ зүүлгэһэн бэлэй. «Улаан гэр» эмхидхэхэдэә комсомолецууд тэрэ гэрээ гоё һайханаар түхеэрхэ, үнэхөөрөө культурна хүдэлмэриин гуламта болгохо ба нийтэ-политическэ хүдэлмэриин центр болгохо тушаа хамаг бүхы анхарал оролдолгоёо хандуулһан байгаа. Тэрэниие комсомолецууд ямар болгохо гээ һэм, тэрэнь тиимэ болож шадаа. Энэ хэрэгтэ залуу колхозниугууд өөһэдынгөө хүсэ шадал ба үүсхэл ехээр гаргаһан байха юм.

«Улаан гэр» ямараар хүдэлмэрилнэб? Энэ гэрэй тулада эгээн һайхан ба һаруул байраяа таһалжа үгөө. Түс гэр соо орохододо бүхы ханануудаарань плакадууд лозунгнууд, парти ба правительствын хүтэлбэрилэгшэдэй портредүүд олон бии. Мүн географическа ба политическа картанууд үлгөөтэй байхаһаа гадна дайшалхы хуудаһанууд болон олон зүйлэй темээр фотомонтажууд бии. Эли газарта газетнэ витринэ эмхидхэжэ, «Б.-М Правда» ба «Б.-М. Үнэн» газетэнүүды няаһан байна. Эндэ газетэнүүд ёһо тэды үлгөөтэй бэшэ, газетнэ витринэдэ олон колхозниугууд ошожо, тэрэниие уншаха гү, али агитаторнууд хөөрэлдөөнүүдые хэжэ байдаг заншалтай. Тэрэшэлэн библиотекэ бии, хони ямаа үсхэхэ асуудалаар ном дэбтэрнүүд табяатай байдаг.

Түс «Улаан гэрые» Дари Доржеева даана. Энэ нүхэр хадаа өөрынгөө хүдэлмэрине түсэбэй ёһоор ябуулжа, бүхы һабаашалһан хэмжээ-ябуулгануудаа дүүргэхые оролдодог болонхой. Хүдэлмэриингээ түсэб зохёохдоо «Улаан гэрэй» эдибхитэдтэй хамта хээд, тэрэнээ партиин суглаан дээрэ баталдаг юм.

«Улаан Шарза» колхозой «Улаан гэрэй» энэ оной январь ба февраль һарнууд соо хэһэн хүдэлмэриин түсэбые харагад үзэгты.

1. СССР-эй Верховно Советтэ һунгалтануудые хэхэ тушаа Дүримтэй нелели бэхэнд, нэгэ дахин хониной фермын хүдэлмэрилэгшэдтэй заняти үнгэргэхэ.

2. «Сталинска Конституци болбол бүхы дэлхэй дээрэ эгээн демократическа Конституци мүн». Энэ хөөрэлдөөе агитаторнууд январиин 20 хүртэр хэхэ.

3. Байшэ оной январиин 20 хүртэр колхозойнгоо хони ямаанай үнгэрһэн 15 жэл соо хэды шэнэдэн ургаһан тухай программа зохёохые нүхэр Имеевтэ даалгаха. Мүн энэ нүхэртэ «Үглөөгүүр» гэжэ зүжэг наада табихые даалгаха.

4. В. И. Ленинэй нүгшэһэн ойдо дашарамдуулжа, бүхы хонишодой һолол нэгэдэлгын суглаа үнгэргэхэ. Мүн дайшалхы хуудаһа гаргахые нүхэр Галсановта даалгаха.

5. Иимэ темэтэй хөөрэлдөөнүүдые гаргаха гэбэл: герасимовецууд яахаа үндэр баян үбһэ ургуулнаб; сабшалан хадалан юугээр, хайшан гэжэ үтэгжүүлэб; сабшалан ба тарилгын талмай дээрэ саһа ба мульһэ тогтоохо тухай. Энэ асуудалнуудаар хөөрэлдөө хэхые нүхэр Целовальниковта даалгаха.

Шэн габьяата ажалай түлөө хэн шагнагдаха болооб гэһэн таблица зохёожо «Бурят-Монгол АССР-эй хүдөө ажахы улам саашалан хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай» СССР-эй СНК-гэй тогтоолые колхозниугууд хайшан гэжэ дүүргэнэб гэһэн темэнүүдээр хөөрэлдөө хэхые нүхэр Имеевтэ даалгаха. Тэрэшэлэн научно гэгээрэлэй темэтэй хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэ. Хүнэй бии болоһон тухай, нойр зүүдэн гэхэ мэтын асуудалнуудаар хөөрэлдөөе ябуулхые һургуулиин багша нүхэд Аюшеева ба Петунова [illegible] даалгаха. Нүхэр Имеевтэ «Эхын [illegible] гэһэн зүжэг табихые даалгаха, дайшалхы хуудаһанай ээлжээтэ номерые гаргаха, Москва городой Сталинска һунгуулиин округой һунгагшадай һунгуулиин урда тээхи суглаан дээрэ хэлэһэн нүхэр Сталинай үгэ тухай хөөрэлдөө үнгэргэхые агитаторнуудта даалгаха. Нүхэр [illegible] Торжеева гэгшэдэ «Шоно-баатар» гэһэн номоор хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхые даалгаха. ОТФ-гэй гүүртэнүүдэй хоорондохи социалистическэ мүрысөөнэй договорой хэрээргээр дүүргэгдэжэ байһыень шалгажа үзэхэ. Энэ асуудалаар нүхэр Галсанов харюусалгатай байха гэхэ мэтэ болоно.

Хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэдөө политическэ ба научно-гэгээрэлэй темэнүүд тушаа гол анхаралаа табидагынь элихэй харагдана. Энэ асуудалнуудаар «Улаан гэр» соо ерэжэ, ВКП(б)-гэй аймкомой инструктор нүхэр Пронтеева, ветеринарна врач Целовальников, культурно-гэгээрэлэй таһагай инструктор нүхэр Имеев, ажалшадай депутадуудай сомоной Советэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Маланов болон бусад хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэһэн байгаа. Иимэ хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэдэ колхозниугууд ехэхэн һонирходог болонхой. Жэшээлхэдэ, нүхэр Имеев болбол «Бурят-Монголой хүдөө ажахые ба культурые шэнээр хүгжөөхын түлөө» гэһэн темэтэй ехэхэн һонирхолтой хөөрэлдөө үнгэргэһэн байха юм.

Хэрбээ агитаторнуудай хэхэ хөөрэлдөөнүүд тушаа темыень эртээнһээ хүбаарилжа үгөө һаа, манай улаан булангуудай хүдэлмэри мүн энээн шэнги эршэмтэй һайнаар ябуулагдаха байна. Тиибэ-ябабашье агитаторнуудтай саг үргэлжэ хүдэлмэри хэхэ шухала. Тэдэнэй хөөрэлдөө хэхэ түсэбөө зохёоходонь ба ном дэбтэр олохо ябадалдань үдэр бүри туһаламжа үзүүлхэ партийна эхин организацинуудай уялга мүн. Энэ «Улаан гэрэй» амжалтатайгаар юундэ байнаб гэхэдэ, түбхын түрүүлэгшэд специалистнарай болон аймагай партийна ба советскэ организацинуудай тухай лэгшэдөөр хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг байна.

Түүхэтэ үдэрнүүдэй болоходо тэрээн тухай түсхай хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэ ба дайшалхы хуудаһануудые гаргадаг заншалтай. Жэшээлхэдэ, В. И. Ленинэй дурасхаалда зорюулагдаһан үдэртэ хөөрэлдөө үнгэргэхэһөө гадна, ханын газетэ гаргаһан байгаа. Энэ газетые гаргахадаа тодо һонороор бэшэхэһээ байтагай, газетэнүүд болон журналнуудһаа фотоснимогуудые абажа няаһан байха юм. Тэрэ үдэшэндөө һургуулиин багша нүхэр Алсеева гэгшын хүтэлбэри доро һурагшад зүжэг наада табихаһаа гадна, агууехэ Ленинэй дурасхаалда зорюулагдаһан уран зохёолшод Хоца Намсараев болон Цэдэн Галсанов гэгшэдэй зохёолнуудые [illegible] һан байгаа.

Тэрэшэлэн наглядна агитаци хэхэ тэрэгые муу бэшээр табижа шадаа. Повечателиин доска, колхозойнгоо малжалай соо толгойн ургажа байһан ябадалые харуулһан диаграмма бии болгогдоо. Дайшалхы хуудаһануудые гаргахада хонин-товарна фермын хүдэлмэрилэгшэд өөһэдынгөө бэеэр хабаадалсажа, һонирхолтой корреспонденциинуудые бэшэдэг заншалтай.

Колхозойнгоо уранһайханай самодеятельностиин кружогой наадахада, «Улаан гэр» соогоо эндэхи колхозниугууд төөрөө суглардаг юм. Тэрэшэлэн эндэхи уранһайханай кружок болбол бүхы малай фермэнүүд дээрэ гаража гэһэн һайхан наадануудые табидаг, дуунуудые дуулалдаг болоо. Малшадые аймагай киномеханик нүхэр Ермаков мэргэжэлтэй Малшадта зорюулжа «Крымскэ Конференци», «Губи талада илалта» гэхэ мэтын кино-картинануудые харуулжа нютагай Ермаков тэдэнэй дунда хүндэтэй болоо. Нүхэр Ермаков гэгшые фермын малшад бүхы колхозниугууд хүлеэн ябажа байдаг юм. Энэ нүхэр хадаа үнэн зүрхэнһөө ажал хүдэлмэриингээ хангажа, кино-картинануудые эдибхитэйгээр арад зондо харуулдаг болоо.

Аймагай киномеханик нүхэр Ермаковтай муугаар хүдэлмэрилжэ ябадаг байха гэхэдэ болохо. Бүхы колхозниугууд түрүүлэгшэнэр, партийна эхин организацинуудай секретарьнууд болон эдибхитэй колхозниугууд болбол энэ нүхэрэй һайн хүдэлмэриинь тоолоожо, саг үргэлжэ ураа захидал эльгээхэдэнь, нүхэр хэзээдэшье арсадаггүй, шэнэ кино-картина асаржа харуулдаг байна.

Малшадай дунда нийтэ-политическэ болон агитационно ойлгуулгамжын хүдэлмэри үргэн дэлгэрэйтайгаар хэхэ тушаа түс колхозой партийна эхин организаци гол анхаралаа табидаг дээрэһээнь, энэ ниимэ амжалтануудые туйлаһан байна гэшэ. Ушар иимэһээ түс колхозой партийна эхин организаци болбол амжалтадаа амаржахагүй, «Малажалай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда нийтэ-политическэ хүдэлмэри эмхидхэхэ тухай» ВКП(б)-гэй обкомой бюрогой шиидхэбэрине эсэстэнь хүртэр бэелүүлхэ бэзэ гэжэ соном найдагдана.

Р. ТУГУТОВ.

РЕСПУБЛИКЫН МТС-үүд ТАРИЛГЫН УРДА ТЭЭ

…ай тракторна заводой үйлэдбэрилэн гаргаһан тракторнууд.
Г. Носовой фото (ТАСС-эй фотохронико).

ТРАКТОРНУУДНАЙ БЭЛЭН БОЛОНХОИ

…полевой хүдэлмэриие угтуу… машинануудаа хүсэн ту… болгохын түлөө Селендумын …эргэтэй эмэгтэй тракторист. …болон бүхы хүдэлмэрилэгшэд …канска социалистическа …үргэн далайсатайгаар орол… Тиихэдээ манай МТС-эй Гашейн машинно-тракторна …ай уряалда харюу болгон …хэмжээнүүдые хараалаа һэн. …нуудаа хэрэг дээрэнь бэе… …ан үгэдөө хүрэхын зо… …анай заһабарилагшад трак… …нуудта хэрэглэ дэхэ заһа… частьнуудые МТС дээрэ… …дхэһэн ба зарим шухала …е шэн эр хэһэн байха юм.

…гын эхилһэнһээ хойшо …ай дундахи социалистическа …ам эршэтэйгээр дэлгэрһэн …лагшадай ажал зүбөөр эм… байгаа. Трактор машина… …гада һаад һамшаггүйгөөр …лада эрхим шанартайгаар …хэрэгтэй гэжэ һанаһа ойл… …гаа болон тракторнистнууд …үедэ ямаршье хүндэ бэр… …ай тохёолдобол, тэрэниие …дабажа гарадаг һэн.

…стическа мүрысөөндэ согтой …оролсоһоной а р, МТС-эй …ктор заһабарилгын жэлэй …орһоо урид дүүргэжэ, аба… …үнэн хэрэгүүдээр бэелүүл… …далгарһэн социалистическа …Дашилима Дугаржаповай …эг тракторна бригада ила… …энэ бригадын членүүд ба… …мартын 1-дэ өөһэдынгөө 5 …аһа арилжа бэлэн болгоод, …ануудта туһа амжа үзүүл… …юм. Тэрэшэлэн нүхэр Ц… …ай хүтэлбэрилдэг тракторна …заһабарилга дээрэ эрхим жэ… …гаа.

…лагшад Балмацырен Буян… …Гэнсорунова, Елегей Еран… …Додуков, Буд жап Дор… …Волосатов Дашилима …ба бусад үйлэдбэринэгээ даалга …хоёр-гурба дахин үлүүлэн …байгаа.

Тарилгын хүдэлмэридэ ябаха тракторна бригадануудай членүүд бүгэдэ хүсэлдэнхэй. Тэрэшэлэн бүхэли хабар соо хүрэхэ горючи болон түрхихэ тоһо зээлгые бүхы хэмжээгээр үргэдхэжэ бэлэн болгохо байнабди.

Гашейн машинно-тракторна станциин коллективэй хангалгые халуунаар дэмжэһэн манай МТС-эй заһабарилагшад комбайнуудаа бэлэдхэжэ эхилэнхэй. Тарилгада жэгдэрэн орохо болтор бүхы комбайнуудаа заһабарилжа дүүргэхээр хараалаанхайбди.

Харьяатай колхозуудтаяа хамта тракторна бригадын членүүдэй байха дулаан байрануудые заһабарилха ба бүхы шухала хэрэгсэлнүүдые бэлэдхэжэ дүүргэхын түлөө МТС-эй коллектив үлэмжэ ехээр анхарна. Һаяар полевой вагончагууд булта бэлэн болохо байна.

МТС-эй дирекци ба партийна организаци социалистическа мүрысөөнэ ябасые бодотоор хүтэлбэрилжэ, заһабарилагша бүхэнэй графигые дүүргүүлхын түлөө оролдодог байха юм. Үйлэдбэриин суглаан дээгүүр трактор машинануудай заһа арилгын ябаса болон шанар зүбшэн хэлсэгдэлэг, социалистическа мүрысөөнэй дүнгүүд гаргадаг байгаа. Тэрэшэлэн дирекци болон партийна организаци заһабарилагшадай дунда нүхэр Сталинай түүхэтэ үгэ, „1946 ондо хүдөө ажалые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб“ тухай СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВКП(б)-гэй Центральна Комитедэй тогтоол, „1946—1950 онуудта СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэб тухай Хуулиие“ гүнзэгыгөөр нэбтэрүүлхэ, энииие хүн бүхэндэ ойлгуулхын түлөө тэмсэнэд.

Трактор машинануудаа заһа болзор соонь заһабарижа, поле дээрэ үглөө мүнөөгүй гархаар бэлэн болоһон манай МТС-эй коллектив хабарай полевой хүдэлмэриин үедэ эсэшэ сусашагүйгөөр хүдэлмэрилжэ, газарые эрхим шанартайгаар элдүүрилэн, үндэр ургаса хуряаха ябадал хангаха шэнэ уялгануудые абанхай.

Б. БУДАЕВ,
Селендумын МТС-эй директор.

·РЕСПУБЛИКЫН МТС-үүдээр

Республикын түрүү машинно-тракторна станцинууд хабарай полевой хүдэлмэриие угтуулан, тракторна паркаа хүсэн түгэсөөр бэлэдхэһэн байна. Тэдэнэр бригадануудаа мэргэжэлтэй кадрнуудаар хүсэлдүүлэн, хүдэлмэрилхэ колхозуудтаа үни хада эльгээнхэй. Тиин, тэдэ бригаданууд полевой хүдэлмэридэ үглөө мүнөөл орохоор бэлэн боложо бэе заһаад, газарай гэдэхые хүлеэжэ байха юм.

Гашейн МТС-эй эрэгтэй эмэгтэй тракторист, комбайнер болон бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэлээр дэлгэрһэн Бүхэреспубликанска социалистическа мүрысөөн хаа аа трактор ба хүдөө ажалай машина зэмсэгүүдэй заһабарилгын темп болон шанарые вилээдхүй дээшэлүүлээ. Урдань хоёр гэзгэжэ ябадаг Тарбагатайн МТС-эй коллектив тракторна паркаа хабарай полевой хүдэлмэридэ эрхим шанартайгаар бэлэдхэжэ республика соо түрүү һууриие эзэлбэ. Мүн Иволгын, Саянтын, Хоринын, Суулгын, Үдын ба бусад МТС-үүд трактор машинануудай заһабарилгые байгуулагдаһан болзор соо һайнаар дүүргэбэ. Бүхэреспубликанска социалистическа мүрысөөндэ үүсхэгшэ—Гашейн МТС-эй коллектив трактор заһабарилгын жэлэй түсэбые 103,0 процент хүргэжэ, абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэбэ. Хабарай тарилгые агротехническа эгээл һайн болзорнууд соо түгэсхэжэ, үндэр ургаса хуряаха ябадал хангахаар шухала хэмжээнүүдые хэрэглэнхэй. Тэрэгэһэн тус МТС-эй коллектив прицепной хүдөө-ажалай машина зэмсэгүүдэй заһабарилгые богони болзор соо дүүргэһэн байна юм.

Тиигэбэшье трактор машинануудай заһабарилгын намар-үбэлэй сезоные республикын бүхы МТС-үүд иимэ һайнаар үнгэргөөгүй. Тиимэһээ апрелиин 1 хүтэр трактор машинануудые заһабарилха түсэб республика соо оройдоо 92,2 процент дүүргэгдэһэн байна. Энэ юу харуулнаб гэхэдэ, зарим МТС-үүдэй дирекци болон партийна организацинуудай хабарай тарилгада трактор машинануудаа эрхим шанартайгаар бэлэдхэжэ, полевой хүдэлмэриие амжалтатайгаар үнгэргэхэ тушаа шухала анхаралаа табингүй, һанаа амар байһан зэрэгтэй болоно. Еха-Куналейн, Закаменай, Кяхтын, Иганцын, Окино-Ключевскэ МТС-үүд трактор заһабарилха жэлэйнгээ түсэбүүдые байгша оной апрелиин 1 хүтэр 80-аад процент дүүргөөгүй байха юм. Ново-Брянска МТС трактор машинануудай заһабарилгые эхилһэнһээ хойшо энэ шухала хэмжээ-ябуулгые гэдэргэнь татаа. Мүн Курумкан МТС заһабарилгые хараалагдаһан болзор соо һайн шанартайгаар үнгэргэхэ шадамаар дүүрэн аргагай байбашье, тэрэнэ хэрэглээгүй байха юм. Тэрэн дээрэһээ боложо энэ МТС трактор заһабарилха жэлэй түсэбые оройдоо 79,6 процент дүүргэһэн байна.

Тимлюйскэ МТС-эй дирекци заһабарилгын үедэ тракторист, комбайнер болон бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй дунда жаяг зэршамые шанга сахижа шадаагүй байха юм. Тэрэ шалтагаанаар боложо энэ дэхи хэдэн олон заһабарилагшад үйлэдбэринэгээ нормонуудые дүүргэдэггүй байба. Иимэ бариматаар Куйтунска, Кабанскын, Эгэтын болон бусад МТС-үүдтэ байгаа үзэгдэнэ.

Зарим МТС-үүд хүдөө-ажалай прицепной машина зэмсэгүүдэй заһабарилга болон горючи, түрхихэ тоһо зээлые хожомдуулжа байна. Энэ хадаа хабарай тарилгые амжалтатайгаар үнгэргэхэ ябадалда һаад губаг болохонь магад.

Тарилгада орохо болзор үглөө мүнөөрөөл болобо. Тиимэһээ трактор машинануудаа хүсэд бэлэдхээгүй байһан МТС-үүд хүсэлэ элсүүлжэ, энэ дутуугаа дары усадхаха байна. Мүнөө үедэ тракторна бригада бүхэн бүхы машина зэмсэг болон хэрэгсэлнүүдээ абаад, хүдэлмэрилхэ газартаа ошоһон байха зэргэтэй.

МТС-үүдэй МҮРЫСӨӨН

Трактор заһабарилгын намар-үбэлэй түсэбэй дүүргэлтэ тухай

БМАССР-эй Газартаряалангай Министерствын мэдээн

1946 оной апрелиин 1.

МТС-үүд	Директорынь	Дүүргэлтэнь пр-ц.	МТС-үүд	Директорынь	Дүүргэлтэнь проц.
Иволгын	Курбатов	107,3	Баргажанай	Сосновский	92,8
Тарбагатайн	Бертунов	103,1	Торнин	Сахаровский	92,0
Гашейн	Алексеев	103,0	Кыренскэ	Тулуев	91,6
Суулгын	Дашиев	102,4	Сагаан-Усанай	Занданов	91,6
Хонхолойн	Перевалов	101,3	Чесаныи	Норбоев	90,4
Бага-Куналейн	Вильмов	100,0	Тимлюйскэ	Урнышев	89,4
Үдын	Кудряшев	100,0	Ново-Брянска	Петрикей	88,4
Саянтын	Ганхасаев	100,0	Эгэтын	Бимбаев	87,2
Еха-Кударын	Дмитриев	98,0	Кабанскын	Маслов	86,8
Хэжэнгын	Игнатьев	97,7	Куйтунска	Сороковиков	81,4
Үшөөтэйн	Перевалов	97,2	Курбын	Воробьев	79,6
Жиримскэ	Тупикин	96,8	Окино-Ключевскэ	Плюснин	79,0
Бичурын	Нетесов	96,7	Иганцын	Николаец	77,2
Хорин	Далбаев	94,9	Кяхтын	Слабосницкий	75,0
Сэлэнгын	Кузьмин	94,7	Закаменай	Николаец	70,0
Гунхэнэй	Пахахинов	94,5	Еха-Куналейн	Юринский	68,6
Сэлэндумын	Будаев	93,5			

Хамта . . . 92,

…һабарилгынгаа амжалтые …рилга дээрэ бэхижүүлхэбди

(Гашейн МТС-эй директор нүхэр Алексеевэй хөөрэһэнһөө)

…полевой хүдэлмэриин халуун …газа орожо ерэбэ. Тэрээн …машинно-тракторна станци …эрюусалга улам ехэдэжэ ба… …ой гол з… хэдэа п… …мэриин үедэ трактор ма… …һаад һамшаггүйгөө… харьяата колхоз бүхэнэй …ургаа туйлаха ябадал …болоно.

…машинно-тракторна станциин …алуурн һэн потиин гектар …да зэргээр 100 пүүд ур… …зорилготой нихай. Тиимэ… тракторна бригада болон …машэ бүхэн кмаггал трак… …р нүүлэй жэлэй түс бүү… …заһаарээ хи аар агаргүй, ха… …ай …х з уламнай ямар …аһан дээрэйнэ бүхы хүдэл… …ка сэгнэхые һ дэнэд.

…тарилгые хаһа соонь, эрхим …р үнгэргэхэ ябадал трак… …нуудай хэрэ зэр эр бэлэд… …дулдахаба һан хада… …бүхы хүдэлмэ и аг нэл …ехаһа болзор соонь эхи… …заһабарилга эхлэхын урда …бүхы хүдэлмэрилэгшэ… трактор машинануудые түр… …һайнаар бэлэдхэхэ арга… хараалаад, мүн дутуун удаа… байгаа. Тиигээд бай… …рилагша бүхэн хүдэлмэрэ… …соо, эрхим шанартайгаар …хэмжээнүүдые тодо һонорзор …н.

…болон мастерскойнуудые …хүсэд бэ элдэгдэһэн …заһабари гада хэ… …нүүдые хаһа соонь …зэмсэгүүдэй дутуу бай… хада өөһэдөө һэльбээ заһабарилһаар байгаабди. Запасной хэрэгсэлнүүд багаар бэлэдхэгдэһэн байха юм. Хэдэн олон запасной хэрэгсэлнүүдые өөһэдынгөө хүсөөр һэльбэжэ бэлэдхэһэн ба мүн нэмээд түхеэрэһэн байгаабди.

3 һабарилагшадай ажалые зүбөөр эмхидхэн. хүдэлмэ ишэ хүсые тааруулан табиха тушаа горьтойхон анхарал табигдаһан байха юм. Манай МТС трактор машинануудай заһабарилгые бригадно-узловой гурмаар үнгэргөө. Энэ хадаа бригада бүхэнэй өөрынгөө трактор болон хүдөө-ажалай машинуудые эзэн ёһоор заһабарилха арга олгоо.

Александр Яковлев гэгшын хүтэлбэрилдэг тракторна бригада МТС соохи социалистическа мүрысөөе үүсхэһэн байна. Энэ бригада өөһэдынгөө 4 трактор, 4 плуг сеялкануудые 1946 оной январиин 1-дэ заһабарилжа бүринмүһэн дүүргэһэн байха юм. Тэрэшэлэн тус бригада тоһо болон бэшэ бусад хэрэгсэлнүүдээ бүгэдыень бэлэн болгонхой. Бригадын членүүд Кирилл Алексеев, Яков Алексеев, Григорий, Иванов, Анна Раневская гэгшэд өөһэдынгөө хүтэлбэрилэгшэ Александр Яковлевай гар гараа баригсадан, эбтэй зэтэйгээр хүдэлмэридэг байна. Дээрэхи нүүт 1946 ондо тус бүригдөө жэлэйнгээ даалгабарие 250 процент дүүргэхэ, гектар бүриин 10 центнерһээ бага бэшэ ургаса туйлаха уялгануудые абанхай.

Үни удаан саг соо бригадираар хүдэлмэрилһэн нүхэр Яков Горховс иин хүтэлбэрилдэг заһабарилагшад, үйлэдбэриин үн эр бүтээсэ ба эрхим шанар туйлажа гараа. Бригадые хүтэлбэрилэгшэ Уйбэр Гороховский гэгшэ Гашейн машинно-тракторна станцида 15 жэл соо хүдэлмэрилхэ зуураа, нилээд сүб мэргэжэлтэй болоко бүгэдэндэ, илангаяа залуушуудта эрхим хүдэлмэриин үльгэр жэшээ харуулна. Энэ бригадын заһабарилагшад 25 үдэр соо 4 трактораа һайн шанартайгаар заһабарилжа дүүргээ. Гадна, энэ бригадынхид 9-дэхи бригадада социалистическа туһа амжа болгон нэгэ трактор заһабарилжа үгэһэн байна. Бригадын эрхим тракторнистка Мария Преспешкина гэгшэ заһабарилга дээрэ дүрбэн хүнэй орондо хүдэлмэрилһэн байха юм.

12-дохи бригадада заһабарилгын хүдэлмэриие (аһал амжалтатайгаар дүүргэһэн байгаа. Энэ бригадын тракторнууд эгээл хүндэ шэгнүүртэй газогенераторнууд тулада заһабарилхада ехэ түбэгтэй байгаа. Гэбэшье, эдэнэр заһабарилгаяа байгуулагдаһан болзорһоо 3 үдэр урид дүүргэһэн байха юм.

СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалтануудые хэхэ үдэр—1946 оной февралиин 10-да бүхы трактор, сеялкэ, плуг, культиваторнуудай заһабарилга бүринмүһэн дүүргэгдэһэн байгаа.

Нүхэр Сталиний түүхэтэ үгэдэ харюу болгон манай МТС-эй коллектив шэнэ уялгануудые абаа гэбэл: 1946 ондо МТС дотор о дунда зэргээр гектар бүриин 100 пүүдһээ бага бэшэ ургаса хуряаха, зааабариин ёһоор тракторнуудаа зүбөөр хэрэглэжэ, 32 мянган гектар элдүүрилхэ мэтэ байна.

Трактор машинануудай заһабарилгые болзорһоо урид дүүргэхые уряалан республикын бүхы МТС-үүдтэ хандалга гаргахадаа эрэгтэй эмэгтэй тракторист, комбайнер болон хүдэлмэрилэгшэдэй бэелээ абаһан уялгануудаа дүүргэхэ хэрэгтэнь МТС-эй ахалагша механик Хутаний, участково механигууд Носков, Булгаков, механик-бракевщик Ножомошных гэгшэд бүхы хүсөөрөө туһалаа байха юм. Эдэнэр заһабарилгые тасалгаряагүйгөөр үнгэргэхэ ябадал хангахатаяа хамта, социалистическа мүрысөөе бодотоор хүтэлбэрилдэг байгаа.

Манай МТС-эй коллектив энэ жэлдэ эгээл түрүүлэн комбайнуудые үбэлэй үедэ заһабарилжа эхилбэ. Дүүрэн бэшэ мэдээгээр комбайнын 30 мотор ба 4 комбайн заһабарилагдажа бэлэн болоо. МТС-эй үтэлһэн заһабарилагша Иван Антонович Будников гэгшэ комбайн заһабарилжа эхилһэнһээ хойшо түрүү ажалаараа шалгарна. Энэ нүхэр өөрөө 15 комбайнын мотор эрхим шанартайгаар заһабарилаа.

МТС-эй коллектив бүхы комбайнуудай заһабарилгые байгша оной июниин 1-дэ дүүргэхээр хараалаанхай. Тиин комбайн машинануудаа хараалһан энэ болзор соогоо, эрхим шанартайгаар бэлэн болгожо шадаха байнабди гэжэ МТС-эй заһабарилагшадай зүгһөө мэдүүлнэб.

„1946 ондо хүдөө ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб тухай“ ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй ба ВКП(б)-гэй Центральна Комитедэй тогтоол соо машинно-тракторна станцинуудай 1945 ондо һайнаар хүдэлмэрилһэниинь тэмдэглэгдэһэн байна.

1945 оной декабриин дүнгүүдээр трактор машинануудай заһабарилгые амжалтатайгаар дүүргэжэ байһанай түлөө манай МТС ВЦСПС болон СССР-эй Газартаряалангай Министерствын дамжуулгын Улаан туг абаһан байгаа. Бидэнэр энэ амжалтаяа хабарай тарилгын үедэ улам бэхижүүлхын түлөө социалистическа мүрысөөндэ үшөө эршэтэйгээр оролсонхойбди.

Сталинска табанжэлнүүд соо хүдөө ажалай культурануудай ургасые дээшэлүүлхэ талаар угаа ехэ зорилгонууд табигдаба. Энээнтэй хамта, машинно-тракторна станцинуудай харюусалга хэдэн дахин дээшэлхэ байна. Тиимэдэ манай МТС үндэр ургаса хуряаха хэрэгтэ бүхы хабаяа элсүүлэн хабарай тарилгые хаһа болзор соонь эхилжэ, полевой хүдэлмэринүүдые агротехническа эрилтын ёһоор үнгэргэхэ зорилго табиба. Энэ зорилгоёо бидэнэр үнэн хэрэгүүдээр дүүргэжэ, заһабарилгын амжалтые тарилга дээрэ бэхижүүлхэ дүүрэн аргатайбди.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хабарай тарилгада хүсэн түгэс бэлэн болоһон Саянтын МТС-эй тракторые даажа абаһан нюурнуудынь үшөө дахяад шалгажа байна.

МАНАЙ МТС ҮНДЭР УРГАСЫН ТҮЛӨӨ ИИМЭЭР ТЭМСЭНЭ

ССР Союзай Министрнүүдэй Совет ба ВКП (б)-гэй Центральна Комитет болбол „1946 ондо хүдөө ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб тухай“ тогтоол соогоо машинно-тракторна паркые хэрэглэхэ ябадалые саашадаа һайжаруулха, тракторна хүдэлмэринүүдэй шанарые дээшэлүүлхэ, колхозтой хэһэн договорой ёһоор машинно-тракторна станцинуудай үйлэдбэриин уялгануудые агротехническа болзор соо дүүргэжэ, хүдөө ажалай культурануудай ургасые дээшэлүүлхэ гээшэ МТС-үүдэй гол зорилгонь гэжэ тоолоһон байна. Трактор машинануудые саг соонь заһабарилжа, тракторна бригадануудые мэргэжэлтэй хүдэлмэрилэгшэдөөр хүсэлдүүлэн, тэдэнэрэй ажалые зүбөөр эмхидхэһэн МТС-үүд тракторна хүдэлмэринүүдэй түсэбые правительствоор байгуулагдаһан болзор соо, эрхим шанартайгаар дүүргэдэг байһаниинь үнгэрһэн жэлнүүдэй дүршэл дээрэһээ элеэр харагдана.

Эдэ бүхые харадаа аажа, үндэр ургасын түлөө үнэн зүрхэнһөө тэмсэхые һэдэһэн манай МТС-эй тракторист, комбайнер болон бүхы хүдэлмэрилэгшэд 1945-46 онуудай трактор машинануудай заһабарилгые саг соонь, эмхитэйгээр захалаа һэн. Тиин МТС-эй коллектив тарилгада бэлэдхэлые амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Трактор ба хүдөө-ажалай машина зэмсэгүүдэй заһабарилгые СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалтануудые хэхэ болзорһоо үшөө урид дүүргээ һэмди. Хамтадаа 37 трактор, 44 тракторна плуг, 16 сеялкэ, 14 культиватор, 6 дисковэ борной заһабарилагдаа. Гадна комбайнын 18 мотор заһабарилагдаһан байна.

Трактор машинануудай заһабарилгые саг соонь, эрхим шанартайгаар дүүргэхын түлөө МТС-эй эрэгтэй эмэгтэй тракторист. комбайнер болон бүхы хүдэлмэрилэгшэд гашейнхидэй үүсхэлээр Бүхэреспубликанска социалистическа мүрысөөндэ үргэн далайсатайгаар оролсоһон байгаа. МТС соохи социалистическа мүрысөөндэ Гарма Аюшиев гэгшын хүтэлбэрилдэг комсомольско-залуушуулай заһабарилгын бригада эрхимлээ. Энэ бригадын членүүд трактор ба хүдөө ажалай машинануудай заһабарилгые 1945 оной декабрь соо дүүргээ һэн. Энэ бригада 3 трактор, хоёр сеялкэ, нэгэ культиватор, дисковэ борной, комбайнын хоёр мотор заһабарилһан байха юм. Заһабарилгынь шанар шалгахада һайн байгаа. Бригадын членүүд Жапов, Дондокова, Анзаров, Будажапов ба бусад үйлэдбэриингээ нормонуудые үдэр бүри 110-һаа 165 процент хүртэр һайн шанартайгаар дүүргэдэг һэн.

Гэрэшэлэн нүхэр Смородниковой бригада трактор заһабарилха түсэбөө январиин хоёрдохи хахад соо дүүргэһэн байна. Энэ бригадын заһабарилагшад Гашейн МТС-эй эрэгтэй эмэгтэй тракторист, комбайнер болон заһабарилагшадай уряагаар трактор машинануудаа болзорһоо урид бэлэдхэхын тула социалистическа мүрысөөндэ оролсоходоо үдэрэйнгөө нормонуудые үргэлжэ үлүүлэн дүүргэхэ уялгануудые абаа һэн. Тиигээд байхадаа бригадынхид жаяг заршамаа улам шангадхажа, эсэшэ сусашагүйгөөр хүдэлмэрилжэ эхилбэ. Түрүү заһабарилагшад Иван Черных, Федор Лужников, Иван Смородников ба бусад уялгануудаа үнэн хэрэгүүдээр бэелүүлээн. үдэр бүриингөө нормые 110-һаа 140 процент хүртэр дүүргэдэг байгаа.

Түмэршэ дархан Василий Садовский, тэрэнэй балташан Жамсаран Ринчино, слесарь Данилоржи Нимаев ба бусад трактор машинануудые тарилгада эрхим шанартайгаар бэлэдхэхын түлөө унгаха үргэһэгүйгөөр тэмсэнэд. Эдэнэр заһабарилгын хүлуун үдэрнүүдтэ үйлэдбэриингөө даалгабаринуудые 250 — 300 процент хүртэр эрхим шанартайгаар дүүргэдэг байгаа.

Мүнөө үедэ машинно-тракторна станциин заһабарилгын бүхы бригаданууд трактор ба хүдөө-ажалай машинануудай заһабарилгые дахяад шалгажа байха юм. Тиин, бишиихэншье дутуунуудые олобол тэрэ дороо усадхадаг байна. Мүн тоһодохо болон бэшэ бүхы хэрэгсэлнүүд бэлэдхэгдэжэ байха юм.

Трактор болон хүдөө ажалай машинануудые заһабарилжа байхадамнай Улан-Удын Мяханай комбинат горьтойхон туһаламжа үзүүлээ. Тус комбинадай манай МТС-тэ эльгээһэн мэргэжэлтэй нүхэр Коноплицкий гэгшэ тракторнуудта зорюулан 450 шахуу элдэб хэрэгсэлнүүдые бэлэдхэһэн байна.

Мүнөө жэлдэ манай машинно-тракторна станци бригадир, тракторист, комбайнер ба механигуудаар хүсэд хангагдаанхай. Хабарай тарилгын үедэ тракторна 11 бригада хүдэлмэрихэ байна. Эдэ бригаданууд бултадаа мэргэжэлтэй бригадирнуудтай болонхой. Тэдэнэй дунда Аюшеев, Рагзенов, Гомбоев, Жигжитов, Мункуев ба бусад бии. Эдэнэр үнгэрэгшэ жэлдэ тракторна хүдэлмэринүүдэй түсэбүүдые бултадаа үлүүлэн дүүргэһэн байха юм. Мүн тракторнистнуудай олонхид өөһэдынгөө хэрэлые һайнаар шудалһан байна. МТС-эй түрүү тракторнистнууд Балдаева, Гуляева, Цыденова ба бусад 1945 ондо эрхим хүдэлмэриин үльгэр жэшээ харуулаа һэн. Мүнөө жэлдэ эдэнэр нёгондонолхиһоо үлэмжэ ехэ амжалта туйлахын түлөө тэмсэхэ байһандань найдагдана.

Машинно-тракторна станциин дирекци ба партийна организаци тракторнистнуудай дунда техническа һуралсал эмхидхээ. Энээниие дүршэлтэй механик Иван Цуриков гэгшэ хүтэлбэрилдэг байна. Һаяар машинно-тракторна станци 15 тракторнистнуудые бэлэдхэжэ гаргахань. Эдэнэр колесно тракторнуудые жолоодохо байна.

1946 ондо үндэр ургаса хуряаха түлүүшын тэмсэл — хабарай тарилгада бэлэдхэлые амжалтатайгаар шиидхэжэ байһан манай машинно-тракторна станциин эрэгтэй эмэгтэй тракторист. комбайнер болон бүхы хүдэлмэрилэгшэд, полевой хүдэлмэринүүдые агротехническа эрхим болзорнууд соо дүүргэхэ зорилготонхой. Нүхэр Сталиний Москва городой Сталинска һунгуулиин округой һунгагшадай һунгуулиин урда тээхи суглаан дээрэ хэлэһэн түүхэтэ үгөөр зоригжоһон МТС-эй бүхы хүдэлмэрилэгшэд социалистическа мүрысөөндэ үшөө эршэтэйгээр оролсоо. Тиихэдээ МТС-эй коллектив тарилгые саг соонь эхилээд, тэрэниие агротехническа заабариин ёһоор эрхим шанартайгаар үнгэргэхэ шэнэ уялгануудые абаһан байна.

Сэрэгэй һүүлэй нэгэдэхи хабарай тарилгада ниимэр бэлэдхээд үндэр ургасын түлөө шууд тэмсэхые һэлэһэн манай коллектив хэлэһэндээ хүрэхэ байһаниинь лабтай. 3 һабарилгын үедэ туйлаһан эды тэдыгээрээ һанаагаа амаржахагүй ёһотойбди.

Хабарай тарилгын үедэ МТС-эй дирекци болон партийна организаци тракторна бригада, тракторнистнуудай хүдэлмэридэ үдэр бүриин туһаламжа ба хүтэлбэри үзүүлэн, тэдэнэрые бүхы хэрэгсэлнүүдээрынь хангаха байна.

И. ДАЛБАЕВ,
Хорин МТС-эй директор.

МТС ба колхозуудай хүдөө-ажахын мэргэжэлтэд

Мүнөө жэлдэ 3 мянгаһаа үлүү залуу мэргэжэлтэд колхозууд, машинно-тракторна станцинууд ба районуудай газарай таһагуудта хододоо хүдэлмэрилхөөр эльгээгдэхэнь. Эдэнэй ехэнхинь 1946 оной намар хүдөө-ажахын дээдэ һургуулинуудые дүүргэхэ байна. Эдэнэй дунда 2 мянган агрономууд, 400 ветеринарна врачууд, 300 зоотехнигүүд. 170 инженер-механигууд, ба бусад мэргэжэлтэд болоно.

Тимирязевскэ хүдөө-ажахын Академиие мүнөө жэл дүүргэхэ 200 һурагшад ба Горьковско хүдөө-ажахын институдые дүүргэхэ 70 һурагшад хабарай полевой хүдэлмэринүүдэй үедэ хүдөө тосхонуудта гараха байна.

Дунда мэргэжэлтэ 19 мянган хүдөө ажахын мэргэжэлтэд—агрономууд, зоотехнигүүд, техник-механигууд. ветеринарна фельдшернүүд ба бусад хүдөө тосхонуудта хүдэлмэрилхөөр эльгээгдэхэнь.

(ТАСС).

СССР-тэ газар уһалалгын проблемэнүүд

Проф. М. СТЕКОЛЬНИКОВ, Сталинска Шагналай лауреат

Манай ороной тала дайда үргэн ба хизаарлашагүй ууҗам байна. Тэрэнэй байгаали болбол угаа ехэ ба имагта элдэб олон янзын юм. Сагаан саһата Арктикаһаа гоё һайхан субтропигууд хүртэр, Балтиин далайһаа Номгон далай хүргэр манай гүрэнэй газар нютаг дэлгээтэй.

Бухы поясууд хойноһоо урагшаа һэлгэлдэн Советскэ Союзай территори дээгүүр гарадаг. Якутска АССР-эй холын Индигирка гэжэ мүрэн дээрэ үбэлэй сагта—67 градус хүйтэн байдаг; энэ хадаа дэлхэйн бүмбэрсэгэй хурьһэн дээрэ эгээл хүйтэн газар юм. Харин Узбекскэ ССР-эй халуун Термезиндэ зунай сагта һүүдэр газарай температура 50 градус хүртэр халуун байдаг. Зүүн Памир дээрэ жэл соогоо оройдоо 61 мм шииг нойто ородог, харин Батумиин районуудта Кавказай Хара далайн эрье шадар 2500 мм. ондоогоор хэлэхэдэ дүшэ дахин ехэ шииг нойто ородог байха юм.

СССР-эй территориин табанай дүрбэ шахуу хубинь умереннэ сагай уларилтай полосада байдаг. Гэбэшье оронэй зарим районуудай сагай уларил болбол шииг нойтоор дутамаг гү, али шииг нойто үлүү ехээр ородог байһанаараа илгардаг байна. Дунда Азиин республиканууддта, Крымдэ, Нижне-Поволжьедэ, Украинын зарим областьнуудта шииг нойто дутагдаха ба хура бороо тэгшэ бэшээр ороходо ябадалай элдэб янзын байһан ушар газараа искусственнаар уһалхын тула найдабаритай уһанай источнигуудые байгуулха хэрэгтэй болодог байна. Эдэ районуудай арадай ажахын үмэнэ газар уһалалгын, тайлбарилан хэлэхэдэ үнэр ургаса абахын зорилгоор искусственнаар газар уһалха асуудал тон үргэнөөр табидадаг байна. Гэбэшье Белоруссида, Кавказда ба бусад районуудта агаарһаа ороһон шииг нойто газарай хүрэһэндэ дэн үлүү шииг нойто суглуулдаг байна.

Эндэ газарые хатааха асуудал хэлсэгдэхэ болоно.

Шииг нойтоор дутагдаха ябадалшье, хүн газарай хүрьһэндэ уһанай үлүүдэһэн ябадал газарай ургасые доошолуулдаг ба бусад хэдэн олон аягүй байдалда хүргэдэг байна. Хэзээ үни сагһаа хойшо хүн зон энэ байдалые мэдэжэ, газарай хүрьһэ һайжаруулха хүдэлмэрине ябуулһан байна гэбэл: уһагүй участогуудые уһалха, шабар намагтай газарые хатааха, шииг нойтые бариха модо тариха, уһа халагалха газар бии болгохо гэхэ мэтэ болоно. Искусственнаар газар уһалха ябадалай үшөө 7—8 мянган жэлэй саана Месопотамида хэрэглэгдэжэ байһаниинь эли. Манай үе соо газар уһалха ябадалай далайса нилээд ехэ хэмжээтэй болоо. 1935 ондо бухы дэлхэй дээрэ тухайлһан тоогоор 80 миллион тухай гектар газар искусственнаар уһалагдаһан байна. Газар уһалхын тула тогтомол уһатай нуурмагууд, гол мүрэнүүд, нуур булагууд ба тэрэшэлэн сөөрэмүүд, худагууд, газар доро уһа суглуулдаг штольнинууд гэхэ зэргэ ашаглагдадаг байна. Гэбэшье, газарай ехэнхи хубинь голой уһаар уһалагдадаг байна.

Манай орондо газарай хүрьһэ һайжаруулха ябадал тэрэшэлэн үни удаанай хэрэг байһан байна. Гэбэшье Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин урда тээ энэ хадаа эхин үеынгөө байдалда байгаа һэн. Хаанта засагай байһан бүхы үе соо газарай хүрьһэ һайжаруулха хэрэгтэ 100 миллионһоо заахан үлүү түхэриг мүнгэ үгтэһэн байна. Гэхын хамта революциһаа урда ябуулагдаһан газарай хүрьһэ һайжаруулха тэрэ заахан хүдэлмэриинь помещигүүд ба кулагуудай интересүүдые хангаха зорилготой байһан байгаа.

Дэлхэйн нэгэдэхи дайнай жэлнүүдтэ, һүүлээрынь гражданска дайнай жэлнүүдтэ уһалагдадаг газарай талмай хоёр дахин шахуу багадхагдажа, 3 миллионһоо жэгэ хахад миллион гектар хүртэр доошоо ороһон байна. Газар ба уһые ниитэ гүрэнэй зөөри болгоһон ганса советскэ засагай үедэ газарай хүрьһые һайжаруулха хүдэлмэри гүрэнэй удхашанартай болоо. Нэгэдэхи табанжэлэй эхин хүртэр газар уһалалгын хүдэлмэридэ 215 миллион түхэриг гаргашалагдаһан байна. Энэнтэй хахадынь хубэнгэй полине уһалха ябадалда гаргашалагдаһан юм. Гантай тэмсэхэ хэмжээ-ябуулганууддта 70 миллион түхэриг үгтэһэн байгаа. Нэгэдэхи табанжэлэй жэлнүүд соо уһалагдадаг газарнууд бүтэдэ шахуу һэргээгдэһэн, хатаагдаһан газарай талмай нэгэ миллион гектар хүртэр болоһон байна. Ехэнхидээ ашаглагдажа байһан газарнууд һайжаруулагдаһан байгаа.

Нэгэдэхи табанжэлдэ газарай хүрьһэ һайжаруулха ябадал социалистическэ байгуулалтада ямар удхашанартай байһаниинь дүүрэн элируулэгдэһэн байна. Дүрбэн жэлэй турша соо хубэн таридаг районуудай уһалагдадаг газарай талмай хоёр хахад дахин үргэдэһэн байна. Хатаагдажа байгаа газар үшөө ехээр үргэдэһэн байна гэбэл: табанжэлэй турша соо 860 миллион гектар газар хатаагдаһан байна. Нэгэдэхи табанжэлэй жэлнүүдтэ 11 мянган уһа хадагалдаг сөөрэмүүд, 51 мянган худаг, 2 мянга тухай үрэмдэлгын нүхэнүүд ба 141 водопровод байгуулагдаһан байгаа.

1929 оной июльдэ ВКП(б)-гэй ЦК болбол Дунда Азиин ба Кавказай хубэн таридаг талмайе уһаар хангаха гэһэн шэнэ зорилго газарай хүрьһэ һайжаруулагшадай үмэнэ табиһан байна. Правительство болбол энэ хүдэлмэридэ 805 миллион тухай түхэриг һомолбо. Хубэн таригдаһан 600 мянган гектарта уһа үгэхэ хэрэгтэй байба.

Хоёрдохи табанжэлэй жэлнүүдтэ газар уһалалгын удхашанар үшөө ехээр ургаһан байна. Гансахан Дунда Азиин газарнуудые уһалха хүдэлмэридэ миллиард шахуу түхэриг мүнгэ үгтэһэн юм. Иимэ далайсые нэгэшье гүрэн үзөөгүй ба үзэхэшьегүй. Ганса үйлэдбэриин социалистическэ аргын байдалда арад болбол арадай ажахын бүхы һалбаринуудай ажаүйлэдбэри, энергетикэ, хүдөө ажал, уһан замай транспортын хэрэгтэ уһанай баялигые ашаглажа, газар уһалха асуудалнуудые гүрэнэй хэрэг болгожо шиидхэбэрилхэ арга боломжо олоһон байна. Хоёрдохи табанжэлдэ эгээл томо барилганууд Узбекистанай газар дээрэ ябуулагдаһан байна. Энэ газарай хүрьһэ һайжаруулха ябадалда 530 миллионһоо дээшэ түхэриг үгтэһэн, илангаяа Фарганска гол талада ехэ хүдэлмэри ябуулагдаһан байна.

Дунда Азида газар уһалха талмайе саашаданъ үргэдхэхэ арга-боломжо үшөө холо дүүрээгүй. Ганса 3 ехэ гол бассейнүүд Аму-Дарья, Сыр-Дарья ба Чу-Балхашай уһаар 10—12.5 миллион гектар талмайе уһалжа болохо байна. Чирчик-ангренын бассейнэй уһые хэрэглэхэ асуудалнууд ехэ һонирхолтой юм. Энэ хадаа Дунда-Азиин днепростройгэй гээшэ. Чирчик мүрэнэй уһаар 700 мянган гектар газар уһалжа болохо ба 1.500 мянган киловатт хүсэтэй 4 гидростанцинуудые барижа, үйлэдбэридэ оруулхада болохо байна. Урда Хорезмын арадай ажахын урда ехэ перспективэнүүд нээгдэнэ. Тэрэ хадаа Аму-Дарья мүрэнэй дүтэхэн нэгэ уралхалда ниилэдэг канавагуудаар таһалагдаанхай. Хубэн ургуулдаг гол район Мургавска талада-газар уһалалгын системые шэнэдхэн байгуулга ба Тахтабазарска угаа ехэ уһа хадагалха газар байгуулха ябадал болбол үшөө 200 мянга шахуу гектар газар уһалха арга-боломжо үгэнэ. Таджикистанда газар уһалалгын хүдэлмэри ябуулга болбол томо ажаүйлэдбэриин садоводство байгуулха аргатай болоно. Ходжо-бакирганска системын уһан болбол 30 мянган гектар сад тариха газарые уһалжа шадаха ба Бакирган мүрэн дээрэ 6 мянган киловатт хүсэтэй гидростанци хүдэлтэжэ шадаха байна.

Казахстанай уһанай ажахы болбол тон ехэ удхашанартай юм. Республика дотор 1 миллион тухай гектар газар уһалагдадаг байна. Эндэ хэрэглэгдэдэг газар уһалалгын системэ ехэ һайжаруулагдаагүй юм. Энэ хадаа үргэдхэгдэжэ байһан талмайе уһаар хангажа шаданагүй. Ганса урда Казахстанда 5 мянган гектар хүртэр газарые уһалха аргаболомжо бии. Үлэсхэлэнтэ Губи гэжэ газарта хубэнгэй ехэхэн ажахы байгуулха условинууд бии. Сыр-Дарья, Каратал, Чарын ба бусад мүрэнүүдэй алдагай газарнуудые уһалха ябадал болбол ашаглагдажа байгаа газарые 100 мянган гектараар ехэ болгохо арга олохо юм.

Закавказьеда нилээд ехэ амжалтанууд түйлагдаа. Нэгэдэхи табанжэлэй жэлнүүдтэ уһалагдадаг хубэнгэй газарай талмай 117-һоо 255 мянган гектар хүртэр ургаһан байна. Томонууд каналнууд байгуулагдаһан гэбэл: Орджоникидзе Алазанска, Тирпонско, Шикарска ба бусад болоно. Хоёрдохи табанжэлдэ уһалагдаһан газарай талмай 700 мянган гектар болоһон юм. Колхидско областьнуудта 125 мянган гектар газар хатаагдаһан байна. Уһалагдадаг газарай талмай бүхыдөө 2.3 миллион гектар хүртэр ондоогоор хэлэхэдэ табанжэлдэ нэгэ миллион шахуу гектараар үргэдэһэн байна.

Ганса нэгэдэхи ба хоёрдохи табанжэлнүүдэй онуудта газар уһалалгын хүдэлмэридэ 850 миллионһоо дээшэ түхэриг гаргашалагдаһан байна. Мүнөө үедэ Догдоурис Бедниин свеклосахарна райондо ехэ хүдэлмэри ябуулагдажа байна. Кура мүрэнэй уһаар 157 мянган гектар талмай уһалагдаха болоно. Кура мүрэнэй ба бусад хэдэн мүрэнүүдэй урасхалда хахад миллион шахуу гектар сула газарые уһалха хүдэлмэри ябуулагдажа байна.

Украинын, Белоруссиин ба Крымэй хойто хубиин газарай хүрьһые һайжаруулха плангала уһалха бага бэшэ зорилгонууд байна. Немецкэ булимтарагшад болбол эндэхи бүхы газар уһалалгын барилгануудые бүдүүлигээр һандаргаһан байгаа. Белоруссида ба Баруун Украинада 4,5 миллион хүртэр гектар уһа шабартай газар хатаагдаха байна. Украинска ССР-тэ 2,5 миллион шахуу гектар талмайда ба Крымэй хойто хубида нэгэ миллион гектар талмайда газар уһалалгын хүдэлмэри ябуулагдаха болоно. Тиимэһээ эдэ республиканууддта 7.5 миллион гектарһаа үлүү талмайда газарай хүрьһэ һайжаруулха хүдэлмэри ябуулагдаха болоно. Белорусси ба Украинада газарай хүрьһэ һайжаруулгын түрүүшын ээлжээнэй хүдэлмэринүүд 1 миллиардһаа дээшэ түхэриг эринэ гээшэ.

Дэлхэйн байдалда үзэгдөөгүй газарай хүрьһэ һайжаруулгын эдэ бүхы хүдэлмэринүүд болбол угаа ехэ барилгануудые бодхоолготой холбоотой байна. Газар уһалалгын зорилгодо 10—12 миллиард кубометр уһа хэрэглэхэ ябадал болбол эдэ хүдэлмэриин угаа ехэ далайсын тодорхой жэшээнь болохо юм. Энэ хэрэгтэ ганса Днепрын уһан хэрэглэгдээд дүүрэхэ бэшэ, харин Белорусси ба Баруун Украинын уһа намагта дайдые хатаажа абтаһан уһан хэрэглэгдэхэ болоно.

Газар уһалалгын хүдэлмэриин түсэбтэ Волга мүрэнэй уһые ашаглаха ябадал ехэ һуури эзэлхэ байна. Волгын уһые шаниисын үнэр ургасын түлөө, малажалые дээшэлүүлхэ ба Поволжьеын техническэ культурын хүгжэлтые үргэдхэхын түлөө тэмсэлэй интересэ ашаглаха гэһэн асуудалые советскэ правительство ба нүхэр Сталин табиһан байна. Куйбышев ба Камышино хоёрой хоорондо байгаа Заволжско газарта ганда дайрагдаха аюул ходолоо байдаг байна. Саашадаа эдэ районуудта тарянай ба үбһэ тэжээлэй ажахые хүгжөөхын тула газар уһалалгын талаар тон ехэ хүдэлмэри ябуулагдаха ёһотой болоно. Үшөө дайнай урда тээ советскэ правительство ба парти болбол дүрбэн миллион гектар газар уһалха зорилго дэбжүүлһэн байна. Энэ болбол уларилай гантын ушарнуудһаа айлгүйгөөр һайн ургаса хангажа шадаха байһан юм.

Баруун Сибирьтэ, Обь, Иртыш мүрэнүүдэй хоорондохи губи талада газар уһалалгын талаар ехэ хүдэлмэри ябуулагдажа байна. Кулундинска губи талануудта 2,5 миллион гектар газар уһалха, 4 миллион гектар хүртэр газарые уһажаруулха ба канал дагуулан 260 мянган гектар талмайда хамгаалгын ой модоной полосые һуулгахаар хараалагдажа байна. Обь мүрэндэ уһанай хаалта бариха ябадал болбол гансал полине уһаар гүйсэд хангаха бэшэ, харин 341 мянган киловатт хүсэтэй гидростанци барижа ябуулха, уһан замай транспортые үргэдхэхэ ба уһанай зарим хубиинь арадай ажахыда ехэ удхашанартай хатажа байһан Кулундинска ба Чановско нуурнуудай уһые нэмэхын түлөө хэрэглэхэ арга-боломжо олгохо байна.

Газарай хүрьһэ һайжаруулгын талаар ба илангаяа газар уһалалгын талаар манай правительствын бухы оролдолго хүсэлэлые газетын статьяда богонихоноортье тоолохо аргагүй байна. Энэ харуулагдаһан хүдэлмэринүүд болбол дэлхэйн түүхэдэ үзэгдөөгүй Советскэ Союзай уһанай ажахын хүгжэлтын масштаб ба темпые эли тодоор харуулна.

1946 оной февралиин 9-дэ Москва городой Сталинска һунгуулиин округой һунгагшадай һунгуулиин урда тээхи суглаан дээрэ нүхэр Сталинай хэлэһэн түүхэтэ үгэ болбол манай оронэй ажалшан арадые шэнэ героическа ябадалда зоригжуулһан ба ургэһэн байна. Манай орон болбол тон ехэ дэбжэлтэтэйгээр Сталинска урин харалые бэелүүлгэдэ оробо. Советскэ гүрэнэй арадай ажахын урда үзэгдөөгүйгөөр сэсэглэн мандаха заха хизааргүй перспективнүүд нээгдэбэ. Энэ хадаа колхозно ба совхозно полинуудай ургасые дээшэлүүлхэ шухала зэбсэгэй нэгэниинь болохо газарай хүрьһэ һайжаруулха ба газар уһалалгын барилгын үшөө ехэ хүгжэлтэдэ үргэн арга-боломжо бии болгоно.

Аяар холын Баунтын колхоздо

Сталинай нэрэмжэтэ хүтөө ажалай артель агуу малай үбэлжэлгые Баунта со бараагаар үнгэргэжэ байна. Энэ хадаа колхозой хүтэлбэрилэгшэд болон фермын дарганадай эртэнһээ хойшо үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэхэ хэрэгтэ онсо анхаралаа табиһанай ашаа үрэ мүн. Тэрэшэлэн колхозой хүтэлбэрилэгшэд малшадай дундахи социалистическэ мүрысөөе бодотоор хүтэлбэрилжэ шадаа.

Нүхэр Раднаевагай хүтэлбэрилдэг гүүртын мал колхоз соо эгээл тарган байна. Энэ гүүртэ малай адуулгые онсо һайнаар эмхидхэдэг юм. Тэрэшэлэн үбэлэй үеэ бүхы малаа оролсосотойгоор харууһалдаг, тохир дэбисхэрыень саг соонь һэлгэжэ сээлэхэн байлгадаг заншалтай. Хабарай урин дулаан үдэрнүүдэй болохотой хамта эдэхид малаа бури һайнаар адуулдаг болоо.

Түлэбалгые һайн бэлэдхэлтэйгээр угтаад, нарай малые хороолтогүйгөөр онло оруулжа байна. Нүхэд Очирова, Цыреновa гэгшэд малые гарзагүйгөөр үсхэбэрилхын түлөө үнэн зүрхэнһөө тэмсэдэг юм.

Колхозой эрхим агитатор нүхэр Гатапов гэгшэ малай үбэлжэлгын эхилхэһээ хойшо һаалишадай дунда ойлгуулалгын хүдэлмэри һайнаар үнгэргэнэ. Малай гүүртэнүүдтэ хамта 6 агитатор хүдэлмэрилдэг юм. Тэдэнэрэй хүсөөр хэдэн олон ханын газетэ ба дайшалхы хуудаһанууд гаргагдаһан байна.

Артелиин һүрэгүүдые олошоруулан, тэдэнэй ашаг шэмые дээшэлүүлхын түлөө хормойгоо шуужа оролсоһон дурсагдагша колхозой түрүү малшад республикын эрхим малшан гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө шуу тэмсэнэд.

Баунтын аймаг. С. ЦЫРЕНОВ.

Немецкэ сэрэгэй гол ехэ гэмтэ ябадал хэгшэдые сүүдлэхэ Нюрнбергдэхи проц...

Апрелиин 2-ой үглөөнэй заседани

НЮРНБЕРГ, апрелиин 2. (ТАСС). Үсэгэлдэр сүүдлүүлэгшэ Риббентропһоо асуулта хэхэ үедэ английскэ гэмнэлтын түлөөлэгшэ Максуэлл-Файф гитлеровскэ концлагерьнуудые тэмдэглэһэн Германиин ба тэрэнэй эзэмдэһэн оронуудай картые үзүүлһэн байгаа гэжэ дуулгагдаһан байна. Сүүдлүүлэгшын үмөөрэгшэ Кальтенбруннерай мүнөөдэр мэдүүлһэнэй ёһоор, энэ карта хадаа сүүдлүүлэгшэдэй һанаа зоболго ба муулар гаргаба. Тэдэнэй һанаагаа зобохонь ойлгосотой, юундэб гэхэдэ тон ехэ территориие абажахайн шулуһэ шэнгээр оройгоод байһан ушар хадаа гитлеровецүүдэй өөрынгөө политикые үргэн богоолшолгын аргаар ябуулһаниинь эли тодоор ба этигэмжэтэйгээр харуулна гээшэ. Үмөөрэгшэ Кальтенбруннер гэмнэлтын энэ элирхэйлгые «буруушааха» гэжэ түрэдэнэ. Энэ карта Трибуналда үгы хада үгтэһэн байна, тиимэһээ энээниие мүнөө буруушааха ябадалые хэрэгүй дээрэ Трибунал тоолоногүй гэжэ түрүүлэгшэ заана. Үмөөрэгшын энэ мэдүүлгын һүүлдэ Риббентропые французскэ гэмнэлтын түлөөлэгшэ Фор асуужа эхилбэ.

Еврейнүүдые мүрдэлгэ тухай асуудалые гэмнэгшэ хаража эхилбэ. Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын сотрудниггуудай нэгэнэй гараа табиһан 1942 оной сентябриин 24-эй нотые сүүдлүүлэгшэдэ тэрэ үзүүлнэ. Тэрэ нота соонь иигэжэ хэлэгдэнэ: «Газар бүхэндэ еврейнүүд манда эсэргүү ябуулгануудые хэнэ, тэдэнэр саботажай акт болон алалгада һэдэлгэ хэһэнэй түлөө харюусалгатай байна, тиимэһээ тэдэниие Европын элдэб оронуудһаа нүүлгэжэ гаргахые али болохоор түргэдхэхэ гэжэ господин гадаадын хэрэгүүдэй министр мүнөөдэр намда телефоноор заапрба. Чехословаки, Болгари, Румыни ба эзэмдэгдэһэн территоринууд дээрэһээ еврейнүүдые нүүлэн гаргаха тухай юрэнхы элидхэлэй һүүлдэ господин гадаадын хэрэгүүдэй министр хадаа мүнөө еврейнүүдые Болгари, Венгри ба Данихаа нүүлгэн гаргажа эхилхэ ба энээнтэй дашарамдуулан датска, болгарска ба венгерскэ правительствонуудтай хэлсээн хэхэ гэһэн приказ үгөө һэн.

Мүнөө сүүдлүүлэгшэ хадаа документые авторай зохёоһон үльгэр гэжэ хэлэжэ шадахагүй байба, юундэб гэхэдэ тэрэнь гадаадын хэрэгүүдэй министерствын харюусалгата хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэнэйнь гар табилгатай юм.

«Энэ зүб, фюрер тиихэдэ еврейнүүдые Европоһоо хойто Африка абаашаха хүсэлэнтэй һэн. Европын элдэб правительствонуудтай хэлсээн хэжэ. еврейнүүдые Европоһоо нүүлгэн гаргаха арга-боломжо тухай асуудалые тэдэнэртэй зүбшэн хэлсэхэ гэһэн приказ намда тэрэ үгөө һэн. Тиимэ заабаринуудые гадаадын хэрэгүүдэй министерстводэ би үгөө һэм, тэрэ заабаринууд үнэндөө зарим оронуудай правительстводэ хүргэгдэһэн юм. Тэндэ еврейнүүдые Хойто Африка эльгээхэ тухай үгэ хэлэгдэһэн байгаа»,—гэжэ Риббентроп мэдүүлнэ.

Гэмнэгшэ хадаа документнүүдые хэрэглэжэ үргэлжэлнэ. Париждахи германска элшэн сайд Абец гэгшын ажал-ябуулгые элирхэйлһэн документ удаань үзүүлэгдэнэ. Элшэн сайдта үгтэһэн энэ заабари соо искусствын бүхы зохёолнуудые, гүрэнэйшье гү, али үмсынишье һаань, илангаяа еврейнүүдэй һаань, тэдэниие «тусхай заабаринуудай ёһоор һахихые» тэрээндэ даалгагдана.

Риббентроп хадаа еврейскэ асуудалай талаар Венгридэ хүдэлмэри хэхые Гиммлертэ даалгаһан байгаа, регент Хортитой хөөрэлдэхэдөө еврейнүүдые үгы хэхые гү, али концлагерьнуудта эльгээхые эриһэн байна. Энээнтэй дашарамдуулан. гэмнэгшэ хадаа Шмидтын бэшэжэ, абаһан Риббентроп Хорти хоёрой хөөрэлдөөниие сүүд дээрэ уншана. Энэ буруугаар бэшэгдэһэн байна гэжэ сүүдлүүлэгшэ мэдүүлнэ. Тиихэдэ түрүүлэгшэ асуултада оролсоод, Риббентропһоо иигэжэ асууба: «Шмидт эдэ бүгэдые һанаанһаа абажа бэшээ, али үгы һаа тэрээндэ ниимэрхүүгээр харагдаа гэжэ та хэлэхэ һанаатай гүт?»

—«Эдэ үгэнүүдые Шмидт һанаанһаа абаагүй зохёогоошьегүй. Ниимэрхүүгээр фюрер хэлээ гээшэ һэн ха, юундэб гэхэдэ фюрер болбол еврейнүүдтэ эгээл фантастическаар хандадаг болошоһон юм»,—гэжэ сүүдлүүлэгшэ мэдэрнэ.

ГЭМНЭГШЭ: бүхы еврейнүүд тушаа Гитлерэй политикые та мэдэжэ байгаа гүт, гадаадын хэрэгүүдэй министр байхадаа энэ политикые бэелүүлхэдэ туһалалсаа һэн гүт?

СҮҮДЛҮҮЛЭГШЭ.—Би фюрерэй приказуудые хододоо дүүргэдэг байгааб, тэрэшэлэн еврейскэ асуудалай талаар тэрэнэй приказые дүүргэдэг ... Гитлерэй үнэн хүлиинь ... Эсэргүүсэлгын хүдэлөөндэ ... хоёр мянгаһаа үлүү франц... товалха тухай Гитлерэй при... сайд Абец гэгшээр бэелүүл... үнэхөөрөө хабаадалсаһан ... асуултын эсэстэ Риббентроп ...

Һүүлээрэнь американска ... түлөөлэгшэ Эмин сүүдлүүлэгш... тропһоо асуулта хэжэ эхилэ...

—Та Гитлерые хододоо ба ... мэнэй талаар дэмжэжэ байд...—гэжэ Эмин асууна.

—Би һүүлэй час хүртэр ... сэхэ байгааб,—гэжэ Риббентр... на.

Гэмнэгшын асуудалнууд ... даа. Гиммлертэй нягта холбоо... харилсаатай байгааб, гестапо... лын саанахи Риббентропын ... информаци абадаг байгаа, ... Риббентропто ба Гесстэ нэгэ ... нуудай почто зөөдэг байгаа, ... пын агентнуудай олоһон ... дэнүүдые арми ба флотдо ... байгаа гэжэ Риббентроп мэд... болобо. Фашистска топуулшад... бэлэдхэлдэ хабаадалсангүй ... гэжэ Риббентроп эсэсэй эсэст...

Тэрэнэй һүүлээр СССР-һээ ... пэгшэ нүхэр Руденко сүүдл... бентропые асуужа эхилбэ.

Австри, Чехословаки, Польш... Голланди, Люксембург, Дани, ... Греци, Югослави ба СССР-т... гитлеровскэ агресси тушаа ... табиһан асуудалнуудта сохи... хуурмаг гитлеровскэ пропаган... харюусана.

Саашадаа нүхэр Руденко ... бэ:—амгалан байдалые сахи... арсалдаантай хэлэн асуудалну... матическа аргаар шиидхэбэр... гэжэ та өөрынгөө мэдүүлгэ со... байнат. Германска агрессиин ... актнуудые зүб гэжэ мэдэрээ ... эдэ мэдүүлгэнүүд болбол нюр... хэгдэһэн хэрэг болоно.

Һүүлээрэнь СССР-һээ гэмн... нүхэр Руденко Югославида ... хэгдэһэн германска агресси ... бентропһоо асуулта хэжэ эхи...

Энээгээр түрүүлэгшэ заседа... ноохобо. Риббентропһоо асуу... удаашын заседанида үргэлж...

Словенскэ Приморье ба Триестын Краевой национальна комитедэй Межсоюзна комиссида эльгээһэн бэшэг

БЕЛГРАД, апрелиин 2. (ТАСС). Белградска радиогой мэдээсэһэнэй ёһоор, Словенскэ Приморье ба Триестын Краевой национальна-сүлөөлэлгын Комитет болбол һүүлэй үедэ Триестдэ боложо байһан событинууд тушаа өөрынгөө һанамжануудые Югослави ба Италиин хоорондохи хилэ байгуулха Межсоюзна Комиссида бэшэгээр дамжуулба. Эрхэ сүлөөгэй оршон байдалда һунгагдаһан Юлийскэ Крайнын арад зоной гансахан түлөөлэгшэ болохо Краевой арадай-сүлөөлэлгын Комитет болбол һүүлэй үдэрэй событинууд хадаа арад-зондо нэгэдэхэ арга-боломжо үгэнэгүй, эдэнэр болбол Югославитай ниилэхэ тухай өөрынгөө дура зоригые сүлөөтэйгөөр хэлэжэ шадахагүй байна гэжэ энэ бэшэг соонь тэмдэглэгдэнэ.

Хэды тиимэ болобошье Югославитай хамта ажаһуухые хүсэһэн Юлийскэ Крайнын арад зон мүнөө үе хүртэр эмхи журамтай байһанаа харуулаа. Элдэб провокацинуудыешье хэжэ байтар эмхи журамые сахижа үнгэргэһэн 200.000 манифестантнуудай жагсаал болбол энээнэй эли тодо гэршэнь болоһон байна гэжэ Краевой арадай-сүлөөлэлгын комитет тэмдэглэнэ.

Фашистска провокаторнуудта эсэргүүсэжэ бүхы хуулиин аргаар тэмсэхэ зорилготой оперативна Комитет юундэ байгуулагдаһан байһаниие Краевой арадай-сүлөөлэлгын Комитет саашань элирхэйлнэ. Зүгөөр союзна сэрэгэй администрациин эрилтын ёһоор энэ комитет хүдэлмэрээ зогсоохо ёһотой болоно. Англо Американска сэрэгэй администрациин управлениин энэ хэмжээ болбол арадай сүлөөлэлгын дайнда хабаадалсаһан словенцүүд ба итальянецүүдтэ эсэргүүсэжэ ябуулһан хэрэг болоно. Энэ хадаа Юлийскэ Крайнын арад зоной национальна мэдэрэлые гүнзэгыгөөр доромжолно.

Австридахи гурбан партинуудай хэлсээн

ВЕНА, апрелиин 1. (ТАСС). Австридахи арадай, социалистическэ, коммунистическэ партинуудай хоорондо һүүлшын нэдельнүүдэй үедэ болоһон хөөрэлдөөнүүдэй эсэстэ денацификацилгын (гүрэнэй аппаратые гитлеровецүүдһээ сэбэрлэлгэ) принцип тухай хэлсээн баталагдаба. Гитлеровскэ алуурщадһаа гэмтэгшэдэй гомдолнуудые удаарууланругүйгөөр, хуулиин ёһоор шиидхэхэ, фашизмһаа гэмтэгшэдтэ туһаламжа үзүүлхэ тухай хуули эгээ боломоор богонихон саг соо гаргаха ба сэрэгэй гэмтэ ябадал хэгшэд тухай хуулиие бэелүүлхэ шухала гэжэ тэрэ хэлсээн соо тэмдэглэгдэнэ. Австриин хүгжэлтые һаатуулха тэһэн гү, али тэрэнэй гүрэнэй бэеэ даанхай ба тусхай байдалда эсэргүү фашистска ажал-ябуулгын ямаршье һэдэлгэ хадаа хамагһаа хатуу шангаар хэһээгдэхэ гэжэ мүн лэ хэлэгдэнэ.

Вапаа Сана гэжэ газетэ буу зэбсэгэй нюуса складуud тухай бэшэнэ

ХЕЛЬСИНКИ, апрелиин 1. (ТАСС). Финляндида байгаа буу зэбсэгүүдэй нюуса складуудай хэрэгые мүрдэлгэдэ зорюулһан өөрынгөө бэшэг соо «Вапаа Сана» гэжэ газетэ иигэжэ бэшэнэ: «Буу зэбсэгэй нюуса складуудай хэрэг шэнги гүрэнэй томо урбалта Финляндиин түүхэ мэдэхэгүй юм. Оронэй газар бүхэндэ восстаниин дайшалхы уурхайнууд эмхидхэгдэһэн байна.

Буу зэбсэгэй нюуса складуудые ба тэдэниие эмхидхэһэн гэмтэдые элируулхэ хэрэг ехэхэн саг эрибэ, тиигэбэшье мүрдэлгэ дүүрэжэ тэрэ хэрэг һаяын нэделинүүдтэ сүүдтэ үгтэжэ болохо байна. Энэ процесс ямаршье формотой болоо һаа, манай оронэй амгалан байдалые хангаха шухала үүргэтэй болохо ёһотой. Үргэн олон арад зон энэ процессто ехэхэн һонирхол гаргана. Энэ хадаа буу зэбсэгэй нюуса складууд тухай хэрэгэй гансашье доторой удхашанартай бэшэ, харин гадаадын политическэ удхашанартай байһанаар тайлбарилагдана. Буу зэбсэгэй нюуса складуудые эмхидхэгшэдые сүүдлэхэ процесс болбол манай орондохи сэрэгэй политикын улэгдэлые усадхажа, Финляндиин сүлөөтэ демократическа ургалтын замые сэбэрлэжэ үгэхэ байна».

Триестэ антифашистнуудые ...

ТРИЕСТ, апрелиин 1. (ТАСС). ...тын демонстрацинуудай боло... 24—27-ой үдэрнүүдтэ Триестэ... арестовалһан хэдэн зуун анти... түрмэдэ хаагдаба.

Антифашистска организаци... тай байһан нюурнуудые гра... лициин зэрлигээр сохиһоние ... жа, городой союзническа ком... полковник Смэтсын нэрэдэ ... бэшэгые «Иль лаваратор» ... тунхаглаба. Гражданска поли... дэлмэриин» бэе дээрэ үзэһэн ... энэ бэшэгтэ гараа табиба. Хэ... гурим удааруулангүйгөөр хүб... һаань, үлэсхэлэнтэй байдал ... гэжэ арестовалагдаһан хүнүүд...

Шэнэ болгарска правительствын декл...

СОФИ, апрелиин 3. (ТАСС). ... хахад үдэрэй һүүлдэ болгарсы... тын—арадай суглаанай заседа... тэндэ премьер-министр Кимон ... толгойлжо байһан правительств... декларации уншаһан байна.

Американска шахтерн... забастовко

НЬЮ-ЙОРК, апрелиин 1. (ТАСС). ...йоркско радиогой дамжуулһан... үсэгэлдэр һүниин хахада ... нүүрһэнэй ажаүйлэдбэриин 400... дэлмэришэд забастовко хэбэ.

Шахтернууд ба эзэд хоорон... тивнэ хэлсээнэй болзорой дүүр... рэһээ забастовко болоһон бай... тернууд болбол шахтануудай ... гүйе сахиха албые һайжаруул... шэлэн хүдэлмэришэдэй ажабай... жаруулхын түлөө зөөри үгэхые ... байна. Шахтернууд хадаа эзэ... дые хангатар шэнэ хэлсээ... арсана. Нүүрһэнэй ажаүйлэдб... һон забастовконууд булад ... ябадалые эрид доошолуулха...

ХИРАЛИИН ПРАВИТЕЛЬСТВЫ... ВЫЕ ҺЭЛГЭХЫН УРДА ...

ПАРИЖ, апрелиин 1. (ТАСС). ...тес Баррно гэгшэ хэблэлэй ... шадтэ мэдээсэхэдээ Хиралиин ... стрын шэнэ сост в 6 ябол ... ли соо эсэслэн тодорхойлогдо... гэбэ. Бүгэдэ шахуу центрын ... тай түлөөлэгшэдһээ бүрид... нэй правительствын состав ... хонь, шэнэ правительство ... рүүнай, тэрэшэлэн зүүнэй парт... тэрэнэй тоодо коммунистическ... түлөөлэгшэдһээ байгуулагда...

Харюусалгата редактор Ц. Г. ГАЛС...

РЕДАКЦИИ БА ХЭБЛЭХЭ ГАЗАРАЙ АДРЕС: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 35. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ Үнэн) ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23, АТС—1-80; зам. редактора—7-89; ответ. секретаря—3-23; отделов: партийной ... и промышленности —7-89. сельского хозяйства—6-03; писем и переводов—6.03 (2 зв.). об'явлений 2-64 (2 зв.).

Г—30583. Типография Государственного газетного издательства при Сов. Министров БМАССР. Тираж ...